

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมหลักสูตรสองภาษา ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ โดยศึกษาทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนทั้งโรงเรียนของรัฐและเอกชน ซึ่งศึกษาเชิงปริมาณและเปรียบเทียบ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. บริบทโรงเรียนสองภาษาของรัฐและเอกชนในเขตจังหวัดสมุทรปราการ
2. การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสองภาษา
3. พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

บริบทโรงเรียนสองภาษาของรัฐและเอกชนในเขตจังหวัดสมุทรปราการ

กระทรวงศึกษาธิการได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับโรงเรียนสองภาษา ซึ่งถือเป็นมาตรฐานกำหนดแนวทางการเรียนการสอนของทั้งโรงเรียนรัฐบาลและเอกชนว่า โรงเรียนสองภาษาเป็นโรงเรียนที่มีจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะทางภาษาของผู้เรียน และในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ต้องคำนึงถึงความสามารถพื้นฐานในการใช้ภาษาของผู้เรียน การสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมอันดีงาม ตลอดจนการเรียนการสอนในบริบทของความผสมผสานเป็นสากล

ในปัจจุบัน โรงเรียนสองภาษาไม่ได้จำกัดเพียงแต่ภาษาอังกฤษเท่านั้น แต่ยังมีภาษาอื่นด้วย เช่น โรงเรียนสองภาษาที่ใช้ภาษาจีนเป็นสื่อ รวมถึงโรงเรียนที่เรียนมากกว่าสองภาษา เช่น ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ-ภาษาจีน ซึ่งหลักสูตรเหล่านี้จะต้องผ่านการอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการเช่นกัน โรงเรียนสองภาษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

(1) English Program (EP) เป็นโรงเรียนสองภาษาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษได้ทุกวิชา ยกเว้นภาษาไทย และสังคมศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทย ภูมิไทย ประเพณีและวัฒนธรรมไทย

(2) Mini English Program (MEP) เป็นโรงเรียนสองภาษาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษได้ไม่เกิน 50% ของชั่วโมงสอนทั้งหมดต่อสัปดาห์

หลักสูตรของโรงเรียนสองภาษา

เนื่องจากหลักสูตรมาตรฐานฉบับภาษาอังกฤษของโรงเรียนสองภาษาโดยตรงที่กระทรวงศึกษาธิการกำลังทำอยู่นั้นยังไม่มีกำหนดแล้วเสร็จที่แน่นอน แต่ละโรงเรียนจึงใช้หลักสูตรและตำราเรียนที่หลากหลายโดยมีมาตรฐานเป็นของตัวเอง รวมทั้งมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับระดับสากล เช่น โรงเรียนอานวยศิลป์ใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษของ Cambridge, UK เป็นต้น แต่ถ้าเป็นโรงเรียนของรัฐบาลก็จะปรับใช้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เป็นหลัก ซึ่งหลักสูตรของโรงเรียนสองภาษาสามารถสรุปได้ดังนี้

(1) ใช้ตำราเรียนจากต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนเอกชนที่ใช้หลักสูตรของต่างประเทศมาสอน ทั้งจากอังกฤษ และสิงคโปร์ ซึ่งเนื้อหาบางส่วนอาจไม่สอดคล้องกับสังคมไทย

(2) แปลตำราภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษโดยพื้นฐานหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการแบบ content by content ซึ่งอาจทำให้ดูไม่ต่างจากการเรียนในภาคภาษาไทยปกติมากนัก

(3) แปลตำราภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษโดยยึดจุดประสงค์สาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาฯ มาประยุกต์เข้ากับกิจกรรมการสอน

(4) ครูผู้สอนคัดเลือกจากหลักสูตรไทยและต่างประเทศควบคู่กันเน้นเนื้อหาให้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้แล้วทำเป็นรูปเล่มตำราใหม่

ทั้งนี้แต่ละโรงเรียนอาจประยุกต์หลายแบบมารวมกันได้ การที่หลักสูตรของโรงเรียนสองภาษา ทางโรงเรียนจะเป็นผู้ดำเนินการเองจึงอาจจะยังขาดมาตรฐานกลาง จึงอาจส่งผลถึงการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน เมื่อต้องเข้าสู่ระบบการแข่งขันกับนักเรียนในภาคปกติที่ข้อสอบเป็นภาษาไทยจึงอาจจะมีจำกัดอยู่บ้าง ดังนั้นสำหรับเด็กที่เรียนโรงเรียนสองภาษาจึงอาจจะต้องเสริมทักษะด้านภาษาไทยหรือการตีความเพิ่มเข้าไปด้วย

สภาพแวดล้อมในโรงเรียนสองภาษา

เนื่องจากโรงเรียนสองภาษาส่วนใหญ่จะเป็นการเพิ่มหลักสูตรการเรียนภาษาอังกฤษเข้ามา ดังนั้นจึงสามารถเก็บค่าเล่าเรียนเพิ่มมากขึ้นกว่าโรงเรียนที่มีหลักสูตรปกติได้ จึงทำให้โรงเรียนมีศักยภาพมากพอที่จะพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี เช่น ห้องสมุดที่มีความทันสมัย ห้องทดลองวิทยาศาสตร์ที่มีอุปกรณ์ครบครัน คอมพิวเตอร์ที่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน

สนามกีฬาที่พร้อมใช้งาน เป็นต้น รวมถึงจำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนก็จะน้อยกว่าโรงเรียนทั่วไป จึงทำให้ครูผู้สอนสามารถดูแลและเป็นທີ່ปรึกษาให้เด็กได้อย่างใกล้ชิด สภาพแวดล้อมเช่นนี้ค่อนข้างเอื้ออำนวยต่อเด็กในการเรียนรู้อย่างเต็มที่

เด็กที่เรียนโรงเรียนสองภาษาจะได้รู้จักการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 2 ไปในตัว ตั้งแต่เริ่มแรก จึงทำให้มีการพัฒนาด้านภาษาที่ค่อนข้างดีกว่าเด็กโรงเรียนปกติ รวมถึงการเรียนการสอนของโรงเรียนสองภาษาที่เน้นการให้เด็กเป็นศูนย์กลาง ดังนั้นเด็กจะกล้าคิด กล้าแสดงออก และบอกได้ว่าตัวเองต้องการอะไร และหากเด็กจะสอบเพื่อเรียนต่อในต่างประเทศก็จะค่อนข้างได้เปรียบ เพราะโรงเรียนสองภาษาบางโรงเรียนที่มีหลักสูตรจากต่างประเทศ จะมีการใช้คะแนนสอบและการวัดผลของโรงเรียนเพื่อใช้สำหรับเรียนต่อ ได้เลย

ในขณะเดียวกัน สำหรับเด็กที่ไม่ได้เรียนโรงเรียนสองภาษามาตั้งแต่แรก แต่มาเข้าเรียนเมื่อโตแล้ว เช่น ป. 4 หรือ ม.3 เด็กอาจจะมีปัญหาเรื่องการปรับตัว เนื่องจากอาจจะเคยชินกับการเรียนในโรงเรียนปกติ ไม่ชินกับการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร เข้ากับเพื่อนๆ ไม่ได้ และเกิดภาวะกดดันได้

นอกจากนี้โรงเรียนสองภาษามีครู 2 วัฒนธรรมที่ต่างกัน ดังนั้นเด็กอาจจะเรียนรู้สิ่งที่เห็นจากครูมาอย่างแตกต่างและสับสน เช่น ครูไทยสอนว่าไม่ควรเดินข้ามสิ่งของ แต่ครูต่างชาติอาจจะไม่ถือเรื่องพวกนี้จึงอาจจะเดินข้ามให้เด็กเห็น เด็กจึงอาจเกิดความสับสนในสิ่งที่ครูสอน เพราะความแตกต่างนี้ ดังนั้นพ่อแม่ที่มีลูกเรียนโรงเรียนสองภาษา หรือกำลังตัดสินใจให้ลูกเรียนโรงเรียนสองภาษาจะต้องช่วยเสริมทักษะต่างๆ ให้ลูกด้วย เช่น เรื่องมารยาท เรื่องการใช้คำพูด เพื่อให้ลูกสามารถอยู่ในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้ โดยเริ่มตั้งแต่โรงเรียนเป็นอันดับแรก

สำหรับโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่ที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสองภาษานั้นมักมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ภาษาอังกฤษมากกว่าวิชาที่เป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการวิจัยครั้งผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนในอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ คือ โรงเรียนอานวยวิทย์ ซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชน มีบริบทดังนี้

การจัดการเรียน การสอนแบบผสมผสาน 2 ภาษา คือ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาทั้งสอง ได้เป็นอย่างดี นักเรียนจะมีครูชาวต่างชาติเจ้าของภาษาและครูไทยประจำชั้น คอยเอาใจใส่สอนวิชาตามหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ นักเรียนจึงได้เรียนวิชาต่างๆ ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย โดยวิชาที่นักเรียนจะเรียนเป็นภาษาอังกฤษ มีดังนี้ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และพลศึกษา มีภาษาที่3 ให้เรียน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ ภาษาจีน นอกจากนี้ยังได้เรียนคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย เรียนว่ายน้ำ

ในช่วงปิดภาคเรียน (ภาคฤดูร้อน) มีทัศนศึกษานอกสถานที่ นักเรียนจะศึกษาและเข้าใจเรื่องราว ความรู้ ยุคใหม่ แบบอย่างของโลกตะวันตก บนพื้นฐานความงดงามของวัฒนธรรมและประเพณี ของไทย

เป้าหมายและผลที่คาดว่าจะได้รับ

นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ และสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี

(1) เด็กได้เรียนรู้วิชาหลักเหมือนนักเรียนไทยทั่วไป และได้เรียนรู้เนื้อหาเดียวกัน แต่มากกว่าในรายละเอียดเป็นภาษาอังกฤษ

(2) เด็กเกิดวุฒิภาวะความรับผิดชอบต่อตนเองสูงสุดจากแนวการสอนแบบอาจารย์ ต่างประเทศ โดยครูเจ้าของภาษาและครูชาวไทยที่ให้การดูแลอย่างใกล้ชิด

(3) เยาวชนยังคงไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมอันดีงามของไทย ควบคู่ไปกับความรู้ด้าน วิทยาการใหม่ๆ และมีโลกทัศน์ (World Vision) ที่กว้างขึ้น

(4) ได้เยาวชนที่เป็นพลังของชาติ เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีประสิทธิภาพ มีความรู้ กว้างไกล มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ รักความสามัคคีและทำงานเป็นหมู่ คณะซึ่งจะเป็นกำลังที่สำคัญในการพัฒนาประเทศสืบต่อไป

การวัดและประเมินผล

ใช้แนวการจัดจุดประสงค์และแนวการประเมินผลตามคู่มือการวัดและประเมินผลของ กระทรวงศึกษาธิการ โดยแบ่งการวัดและการประเมินผลจากการทดสอบทั้งภาคภาษาไทยโดยครู ชาวไทย และจากภาคภาษาอังกฤษโดยครูชาวต่างชาติเจ้าของภาษา

การเรียนสองภาษา

การเรียนสองภาษามีใช่แปลเนื้อหาวิชาจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่งเท่านั้น แต่มี การเรียนเนื้อหาในหัวข้อเดียวกันให้มีรายละเอียดเป็นทั้งสองภาษา วิชาที่เรียนเป็นภาษาอังกฤษคือ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และสุขศึกษา จากการศึกษาค้นคว้าและประสบการณ์จริงที่ ตั้งสมมาตลอด ในฐานะที่เป็นโรงเรียนที่จัดหลักสูตรสองภาษาทั้งในระดับประถมศึกษาและ มัธยมศึกษาจึงได้แบ่งอัตราการสอนเป็นแต่ละระดับชั้น โดยมีเพียง 1 ห้อง ที่เลือกเรียนหลักสูตรนี้ โรงเรียนจึงมีการพัฒนารูปแบบและวางหลักสูตรให้เหมาะกับสภาพผู้เรียน โดยอิงกับเนื้อหาใน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

ในส่วนของจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสองภาษาของโรงเรียนรัฐนั้น ได้นำ แนวปฏิบัติที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดมาเป็นการศึกษาแกนกลางและจัดทำหลักสูตรให้ เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและความเหมาะสมของผู้เรียน โดยจะขอยกตัวอย่างโรงเรียน เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า สมุทรปราการ จัดให้มีการเรียนภาษาอังกฤษในรายวิชาคณิตศาสตร์

วิทยาศาสตร์ เคมี ฟิสิกส์และสุขศึกษาและมีภาษาที่ 3 ให้ผู้เรียนเลือกเรียน เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า สมุทรปราการ ได้จัดการเรียนการสอนตามโครงการใช้สื่อการสอนเป็นภาษาอังกฤษ สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนในทุกๆ รายวิชาใน 8 กลุ่มสาระ นั้น นักเรียนที่เรียนตามโครงการหรือเรียกว่า E.P นั้นจะสอนเป็นภาษาอังกฤษอย่างน้อย 4 กลุ่ม สาระวิชา ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษาและภาษาอังกฤษ ส่วนในรายวิชาภาษาอังกฤษ นั้นจะได้เรียนมากกว่านักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่ กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ซึ่งทำให้นักเรียนตามโครงการนั้นมีทักษะความรู้ ความสามารถทาง ภาษาอังกฤษมากกว่าเด็กที่เรียนภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน จากรายงานการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในปี พ.ศ. 2542 เพื่อประเมินโครงการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอนใน โรงเรียนเอกชนในด้านการประเมินผลผลิตพบว่า ด้านทักษะการใช้ภาษาทั้งด้านการอ่าน การพูด การฟังและการเขียนอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดและระดับการเรียนในวิชาพื้นฐานต่าง อยู่ในระดับ ปานกลาง สำหรับความสัมพันธ์ของผู้บริหารและผู้บริหารของนักเรียนต่อผลผลิตโดยรวมพบว่ามี ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยเน้นว่าผู้เรียนมีพัฒนาการขึ้นทั้งทางภาษา การรู้จักคิด และมีความสุขในการเรียน (กองโรงเรียนนโยบายพิเศษ, 2542, หน้า 3)

ทั้งนี้การดำเนินการสอนนั้น ทางโรงเรียนได้ดำเนินการสอนตามหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ แต่ได้ปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น ทันเหตุการณ์ การณ์ในโลกปัจจุบัน มุ่งเน้นให้ปฏิบัติจริงให้ครบทั้ง 4 ทักษะ และบูรณาการด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ตามกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้เข้ากับหน่วย การเรียนในแต่ละรายวิชา

นอกจากนี้ครูผู้สอนได้คัดสรรครูที่มีความชำนาญเฉพาะวิชา และมีครูต่างประเทศสอน ในรายวิชาภาษาต่างประเทศครบทุกรายวิชาและมีครูที่ปรึกษาเป็นชาวต่างประเทศคู่กับครูที่ปรึกษา ชาวไทย

อย่างไรก็ตาม ทางโรงเรียนก็ได้ติดตามและครูสอนภาษาอังกฤษก็ควรเอาใจใส่ดูแล กระบวนการเรียนรู้ด้านภาษาของผู้เรียนแต่ละคนอย่างใกล้ชิด เข้าใจพฤติกรรม วัฒนธรรมของ ผู้เรียนเป็นอย่างดีก็จะทำให้ผู้ปกครองเกิดความไว้วางใจและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีต่อไป

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสองภาษา

หลักสูตรโรงเรียนสองภาษา (Bilingual school) มี 2 รูปแบบคือ

(1) รูปแบบการสอนภาษาอังกฤษเข้มข้น (EP: English Programme) เป็นหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นภาษาอังกฤษยกเว้นสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย และประวัติศาสตร์ไทย

(2) รูปแบบการสอนกึ่งภาษาอังกฤษ (MEP: Mini English Programme) จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 50% ของชั่วโมงสอน/สัปดาห์ ประมาณ 15 ชั่วโมง/สัปดาห์
การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสองภาษาในสถานศึกษานั้น ได้กำหนดไว้ดังนี้

(1) สถานศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

(2) การจัดการเรียนการสอน ควรจัดในบริบทของความเป็นไทยผสมผสาน

สุชาดา เปลี้นสุภาพ (2545, หน้า 81) อธิบายว่า โรงเรียนสองภาษาในประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็น โรงเรียนเอกชนที่ดำเนินการสอนเป็นภาษาอังกฤษและมีอุปกรณ์สื่อการสอนเป็นภาษาอังกฤษ การสอบ คำถามก็เป็นภาษาอังกฤษเช่นกัน แต่ก็มีบางรายวิชาที่สอนเป็นภาษาไทย ได้แก่ วิชาประวัติศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาไทย ศิลปะและการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนเหล่านี้พบว่าสัดส่วนของเด็กไทยมีระดับสูงและยังมีวัฒนธรรมแบบไทย โดยผู้ปกครองและผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทักษะและความรู้การสื่อสารทางภาษาอังกฤษเท่านั้น ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนสองภาษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน โดยมีการสอนภาษาอังกฤษเป็นสื่อตั้งแต่ 15 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ขึ้นไปอย่างน้อย 4 กลุ่มสาระ โรงเรียนสองภาษา เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ความสามารถและทักษะทางภาษาของผู้เรียน และในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนต้องคำนึงถึงความสามารถพื้นฐานในการใช้ภาษาของผู้เรียน การสอดคล้องคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันดีงาม ตลอดจนการเรียนการสอนในบริบทของความเป็นผสมผสานกับความเป็นสากล สำหรับรูปแบบการจัด สามารถทำได้ 2 แบบ คือ English Program (EP) และ Mini English Program (MEP) ซึ่งมีความแตกต่างกัน คือ EP จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษได้ทุกวิชา ยกเว้นภาษาไทยและสังคมศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทย กฎหมายไทย ประเพณี และวัฒนธรรมไทย ส่วน MEP สอนได้ไม่เกิน 50% ของชั่วโมงสอนทั้งหมดต่อสัปดาห์

นโยบาย เพื่อให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกำหนดจัดเป็นภาษาไทยสามารถจัดเป็นภาษาอังกฤษได้อย่างมีคุณภาพ มีความเท่าเทียม และเป็นธรรม กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดนโยบายดังนี้

(1) การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ถือว่าเป็นทางเลือกหนึ่งของการจัดการศึกษา โดยให้สถานศึกษาจัดเป็นบางวิชาเท่านั้น

(2) ในกรณีที่สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษมีการเก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มจากผู้ปกครอง สถานศึกษาต้องจัดเงินส่วนหนึ่งเป็นกองทุนสำหรับนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ความสามารถให้ได้เรียนตามต้องการ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

(3) การบริหารจัดการการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษต้องเอื้อประโยชน์ไปยังระบบการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยในเรื่องการใช้สื่ออุปกรณ์ การใช้ห้องปฏิบัติการ ภาษาอังกฤษ ห้องปฏิบัติการวิชาอื่นๆ และบุคลากรในสถานศึกษา

(4) การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ต้องคงไว้ซึ่งความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ภาษาไทย ศิลปะไทย ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย และวัฒนธรรมไทย

(5) การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษต้องมีการกำกับ ติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ เป็นระยะๆ เพื่อการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

(6) การเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ให้หน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้กำหนดและตรวจสอบค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม

(7) การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการ และเป็นไปตามข้อกำหนดในหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

หลักเกณฑ์และวิธีการ

(1) การบริหารจัดการ

สถานศึกษาที่มีความพร้อม สามารถจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษได้ ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาเป็นต้นไป สถานศึกษาใดประสงค์จะจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ จะต้องเสนอโครงการให้หน่วยงานต้นสังกัดพิจารณาตามลำดับขั้น ทั้งนี้ ต้องได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการก่อนการเปิดสอน หน่วยงานต้นสังกัดต้องกำหนด หัวข้อเรื่องและวิธีการในการเขียนโครงการ

(2) เวลาและวิชาที่เปิดสอน

(2.1) ระดับก่อนประถมศึกษาจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษไม่เกิน ร้อยละ 50 ของเวลาที่จัดกิจกรรม

(2.2) ระดับประถมศึกษาจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษเฉพาะวิชา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และพลศึกษา โดยคำนึงถึงความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา ของศาสตร์นั้น ควบคู่กับภาษาอังกฤษ

(2.3) ระดับมัธยมศึกษาจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษได้ทุกวิชา ยกเว้น วิชาภาษาไทยและวิชาสังคมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทย กฎหมายไทย ประเพณีและ วัฒนธรรมไทย

(3) ครูผู้สอน

(3.1) ระดับก่อนประถมศึกษา และประถมศึกษา ครูผู้สอนที่เป็นชาวต่างชาติ ต้องสามารถออกเสียงภาษาอังกฤษได้ถูกต้องตามสำเนียงของเจ้าของภาษา และใช้ภาษาไทยใน การสื่อสารง่ายๆ ได้ หรือจัดให้มีครูไทยที่สามารถใช้ภาษาในการสื่อสาร เข้าไปมีส่วนร่วม ตลอดเวลา

(3.2) จัดให้ครูผู้สอนทำสัญญาปฏิบัติงาน ให้ครบ 1 ปี การศึกษาเป็นอย่างน้อย และมีบทลงโทษที่เข้มงวดหากละเมิดสัญญา

(3.3) ครูผู้สอนทุกคนต้องจบปริญญาตรีเป็นอย่างน้อย และต้องมีหลักฐาน การศึกษาในสาขาวิชาที่จะสอนหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

(3.4) ครูผู้สอนที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา ต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ทั้ง การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ในการสื่อสารได้เหมือนเจ้าของภาษาและได้คะแนน สอบ TOEFL ไม่น้อยกว่า 550 หรือ IELTS ไม่น้อยกว่า 5.5

(3.5) ครูผู้สอนทุกคนต้องมีความรู้ความเข้าใจเด็กและวิธีการจัดการเรียน การสอน โดยมีหลักฐานการศึกษาด้านการสอน ไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต

(3.6) ครูผู้สอนชาวต่างประเทศต้องได้รับการอบรมด้านหลักสูตรของประเทศ ไทยภาษาและวัฒนธรรมไทย อย่างน้อย 15 ชั่วโมง

(3.7) สถานศึกษาต้องจัดให้ครูผู้สอนทุกคนทั้งที่จัดการเรียนการสอนเป็น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้ศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนซึ่งกันและกัน เพื่อประโยชน์ใน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด

(3.8) ครูผู้สอนทุกคนต้องมีโอกาสได้รับการพัฒนา โดยได้รับการฝึกอบรม ศึกษาดูงานในประเทศหรือต่างประเทศ อย่างน้อย 3 ปีต่อครั้ง

(4) การรับนักเรียน

(4.1) รับนักเรียนทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ

(4.2) สถานศึกษาสามารถกำหนดเงื่อนไขความสามารถของผู้เรียนได้ตามความเห็นชอบของหน่วยงานต้นสังกัด

(4.3) ให้สถานศึกษาคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถผ่านเกณฑ์ ได้เข้าเรียน โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มอย่างน้อย 3% ของจำนวนนักเรียนในโครงการ

(4.4) การจัดจำนวนนักเรียนแต่ละห้องเรียนควรเป็น ดังนี้

- ระดับก่อนประถมศึกษา ไม่เกินห้องละ 25 คน
- ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น-ปลาย ไม่เกินห้องละ 30 คน
- ระดับวิชาชีพ (ปวช.) ไม่เกินห้องละ 30 คน
- ระดับวิชาชีพ (ปวส.) ไม่เกินห้องละ 30 คน

(5) การเก็บค่าเล่าเรียน และการตั้งกองทุน

(5.1) การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการเรียน ค่าธรรมเนียมอื่นในสถานศึกษา เอกชน และค่าใช้จ่ายในส่วนที่เพิ่มจากการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยในสถานศึกษาของรัฐ ให้หน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดในอัตราที่เหมาะสม

(5.2) สถานศึกษาและกรรมการสถานศึกษาต้องจัดตั้งกองทุน เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนที่ไม่ได้อยู่ใน โครงการและมีความสามารถผ่านเกณฑ์ ให้เข้าเรียนใน โครงการอย่างน้อย 3% ของจำนวนนักเรียนแต่ละปี และเพื่อใช้ดอกผลจากกองทุนส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนร่วมกันระหว่างนักเรียนในโครงการกับนักเรียนที่เรียนเป็นภาษาไทย

(6) การจัดการทรัพยากรและกิจกรรมของสถานศึกษา

(6.1) สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษต้อง บริหารจัดการ บุคลากร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการ และสถานที่ต่างๆ ให้ครูและนักเรียน ทุกคนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันและอย่างเท่าเทียมกับ โดยเฉพาะสถานศึกษาของรัฐซึ่งใช้งบประมาณ ของรัฐ ต้องดูแลให้เกิดความเป็นธรรมอย่างแท้จริง

(6.2) สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนสองกลุ่ม ต้องจัดให้นักเรียนทำ กิจกรรมร่วมกัน เช่น กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมของโรงเรียน/ชุมชน โดยเฉพาะกิจกรรมที่ ส่งเสริมความเป็นไทย ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการซึ่งหลักสูตรสองภาษาก็มีสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนไม่ต่างกัน เพียงแต่หลักสูตรสองภาษานั้นมุ่งเน้นให้ได้ทักษะทางภาษาอังกฤษในการสื่อสารมากกว่า ดังนี้

(1) ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

(2) ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

(3) ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

(4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

(5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ใน

ด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมี
คุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกับหลักสูตรสองภาษา มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มี
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็น
พลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

- (1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- (2) ซื่อสัตย์สุจริต
- (3) มีวินัย
- (4) ใฝ่เรียนรู้
- (5) อยู่อย่างพอเพียง
- (6) มุ่งมั่นในการทำงาน
- (7) รักความเป็นไทย
- (8) มีจิตสาธารณะ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้าน
เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มี
ศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม
สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

- (1) กิจกรรมแนะแนว

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม
สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียน และอาชีพ
สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม

นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและ
ให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

- (2) กิจกรรมนักเรียน

เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความ
รับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล
การช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทร และสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความ

ถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย

(2.1) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้นำเพื่อประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร

ทหาร

(2.2) กิจกรรมชุมนุม ชมรม

(3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคมมีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่างๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

โครงสร้างเวลาเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียน ดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้/ กิจกรรม	เวลาเรียน									
	ระดับประถมศึกษา						ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น			ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6	ม. 1	ม. 2	ม. 3	ม. 4 – 6
● กลุ่มสาระการเรียนรู้										
ภาษาไทย	200	200	200	160	160	160	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
คณิตศาสตร์	200	200	200	160	160	160	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
วิทยาศาสตร์	80	80	80	80	80	80	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	80	80	80	80	80	80	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
สุขศึกษาและพลศึกษา	80	80	80	80	80	80	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	120 (3 นก.)
ศิลปะ	80	80	80	80	80	80	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	120 (3 นก.)
การงานอาชีพและ เทคโนโลยี	40	40	40	80	80	80	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	120 (3 นก.)
ภาษาต่างประเทศ	40	40	40	80	80	80	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	800	800	800	800	800	800	840 (21 นก.)	840 (21 นก.)	840 (21 นก.)	1,560 (39 นก.)

กลุ่มสาระการเรียนรู้/ กิจกรรม	เวลาเรียน									
	ระดับประถมศึกษา						ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น			ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย
	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6	ม. 1	ม. 2	ม. 3	ม. 4 – 6
● กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120	120	120	120	120	120	120	120	120	360
● รายวิชา / กิจกรรมที่ สถานศึกษาจัดเพิ่มเติม ตามความพร้อมและ จุดเน้น	ปีละไม่เกิน 80 ชั่วโมง						ปีละไม่เกิน 240 ชั่วโมง			ไม่น้อยกว่า 1,560 ชั่วโมง
รวมเวลาหลักสูตรทั้งหมด	ไม่เกิน 1,000 ชั่วโมง/ปี						ไม่เกิน 1,200 ชั่วโมง/ปี			รวม 3 ปี ไม่น้อยกว่า 3,600 ชั่วโมง

เมื่อเปรียบเทียบกับโครงสร้างหลักสูตรของการจัดการเรียนการสอนที่เป็นห้องเรียน
สองภาษาพบว่าจะมีการจัดการเรียนการสอนที่เป็นภาษาอังกฤษเพิ่ม คือ วิชาคณิตศาสตร์ สุขศึกษา
วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษเพิ่มจากโปรแกรมอื่นๆ อย่างชัดเจน ดังตัวอย่าง

โครงสร้างหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โปรแกรมหลักสูตร MEP

ภาคเรียนที่ 1	(หน่วยกิต/ชม.)	ภาคเรียนที่ 2	(หน่วยกิต/ชม.)
รายวิชาพื้นฐาน	11.0 (440)	รายวิชาพื้นฐาน	11.0 (440)
ท 21101 ภาษาไทย	1.5 (60)	ท 21102 ภาษาไทย	1.5 (60)
ค 21101 คณิตศาสตร์	1.5 (60)	ค 21102 คณิตศาสตร์	1.5 (60)
ว 20101 วิทยาศาสตร์	1.5 (60)	ว 20102 วิทยาศาสตร์	1.5 (60)
ส 21101 สังคมศึกษา 1	1.5 (60)	ส 21102 สังคมศึกษา 2	1.5 (60)
ส 21103 ประวัติศาสตร์ไทย 1	0.5 (20)	ส 21104 ประวัติศาสตร์ไทย 2	0.5 (20)
พ 21101 สุขศึกษา 1	0.5 (20)	พ 21103 สุขศึกษา 2	0.5 (20)
พ 21102 เทเบิลเทนนิส 1	0.5 (20)	พ 21104 แบดมินตัน 1	0.5 (20)
ศ 21102 ดนตรี - นาฏศิลป์	1.0 (40)	ศ 21102 ดนตรี-นาฏศิลป์	1.0 (40)
ง 22101 การงานอาชีพฯ 1 (งานบ้าน)	1.0 (40)	ง 22102 การงานอาชีพฯ 2 (งานประดิษฐ์)	1.0 (40)
อ 21101 ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1	1.5 (60)	อ 21102 ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2	1.5 (60)
รายวิชาเพิ่มเติม	5(200)	รายวิชาเพิ่มเติม	4.5 (180)
ง 20241 เทคโนโลยีสารสนเทศ 1	0.5 (20)	ง 20242 เทคโนโลยีสารสนเทศ 2	0.5 (20)
ค 21201 คณิตศาสตร์	1.0 (40)	ค 21202 คณิตศาสตร์	1.0 (40)
ว 20201 ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	1.0 (40)	ว 20202 เริ่มต้นโครงการ	1.0 (40)
อ 20201 การสนทนาภาษาอังกฤษ 1	1.0 (40)	อ 20202 การสนทนาภาษาอังกฤษ 2	1.0 (40)
1 20201 การศึกษาค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้GSP	0.5 (20)	1 20202 การสื่อสารและการนำเสนอ	1.0 (40)
รวมรายวิชาเพิ่มเติมและพื้นฐาน	16.0	รวมผลเวลารายวิชาเพิ่มเติม	
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	60	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	60
1. กิจกรรมแนะแนว	1.0 (20)	1. กิจกรรมแนะแนว	1.0 (20)

ภาคเรียนที่ 1	(หน่วยกิต/ชม.)	ภาคเรียนที่ 2	(หน่วยกิต/ชม.)
2. กิจกรรมนักเรียน		2. กิจกรรมนักเรียน	
- ลูกเสือ เนตรนารี	1.0 (20)	- ลูกเสือ เนตรนารี	1.0 (20)
- ชุมนุม	1.0 (20)	- ชุมนุม	1.0 (20)
3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์*	5 (200)	3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์*	5 (200)
รวมเวลาเรียนภาคเรียนที่ 1	35 ชม./สัปดาห์	รวมเวลาเรียนภาคเรียนที่ 2	35 ชม./สัปดาห์

หมายเหตุ * ผู้เรียนทำกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ในกิจกรรมชุมนุมและนอกเวลาเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจะเรียกหลักสูตรนี้ว่า หลักสูตร Gifted ดังตัวอย่าง

โครงสร้างหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลักสูตร Gifted Program

ภาคเรียนที่ 1	(หน่วยกิต/ชม.)	ภาคเรียนที่ 2	(หน่วยกิต/ชม.)
รายวิชาพื้นฐาน		รายวิชาพื้นฐาน	
ท31101 ภาษาไทย	1.0 (40)	ท31102 ภาษาไทย	1.0 (40)
ค31101 คณิตศาสตร์	1.0 (40)	ค31103 คณิตศาสตร์	1.0 (40)
ค31102 คณิตศาสตร์	1.0 (40)	ค31104 คณิตศาสตร์	1.0 (40)
ว30101 ฟิสิกส์พื้นฐาน	1.5 (60)	ส31103 สังคมศึกษา 2	1.0 (40)
ว30102 เคมีพื้นฐาน	1.5 (60)	ส31104 ประวัติศาสตร์ไทย 2	0.5 (20)
ส31101 สังคมศึกษา 1	1.0 (40)	ท31102 สุขศึกษาและพลศึกษา 2	1.0 (40)
ส31102 ประวัติศาสตร์ไทย 1	0.5 (20)	ส31102 ทักษะศิลป์ 1	0.5 (20)
พ31101 สุขศึกษาและพลศึกษา 1	1.0 (40)	ง31102 การงานอาชีพฯ 2 (งานประดิษฐ์)	0.5 (20)
ศ 31101 นาฏศิลป์	0.5 (20)	อ31102 ภาษาอังกฤษ 2	1.0 (40)
ง31101 การงานอาชีพฯ 1 (งานบ้าน)	0.5 (20)	ว30103 ชีววิทยาพื้นฐาน	1.5 (60)
อ31101 ภาษาอังกฤษ 1	1.0 (40)		
รวมรายวิชาพื้นฐาน	10.5 (420)	รวมรายวิชาพื้นฐาน	9.0 (360)
รายวิชาเพิ่มเติม		รายวิชาเพิ่มเติม	
ค31201 คณิตศาสตร์	2.5 (100)	ค31204 คณิตศาสตร์	1.5 (60)
ว30201 ฟิสิกส์	1.5 (60)	ค31206 คณิตศาสตร์	2.0 (80)
ว30241 ชีววิทยา	1.5 (60)	ว30402 ฟิสิกส์	1.5 (60)
ง30241 การเขียนโปรแกรม	0.5 (20)	ว30221 เคมี	1.5 (60)
อ30201 ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 1	1.0 (40)	ว30242 ชีววิทยา	1.5 (60)
อ30211 ภาษาอังกฤษอ่าน - เขียน 1	1.0 (40)	ง30221 การสร้างแอนิเมชัน	0.5 (20)
ส 30263 อาเซียนศึกษา	0.5 (20)	อ30202 ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 2	1.0 (40)
พ 30201 แคมป์ดิน	0.5 (20)	พ 30202 แชนด์บอล	0.5 (20)
ทฤษฎีความรู้	0.5 (20)	ทฤษฎีความรู้	0.5 (20)
รวมรายวิชาพื้นฐาน	975 (300)	รวมรายวิชาพื้นฐาน	10.5 (420)
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	60	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	60
1. ดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1.0 (20)	1. ดูแลช่วยเหลือนักเรียน	20
2. กิจกรรมแนะแนว	1.0 (20)	2. กิจกรรมแนะแนว	20

ภาคเรียนที่ 1	(หน่วยกิต/ชม.)	ภาคเรียนที่ 2	(หน่วยกิต/ชม.)
3. กิจกรรมนักเรียน - ชุมนุม	1.0 (20)	3. กิจกรรมนักเรียน - ชุมนุม	20
4. กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์ + กิจกรรมคุณธรรม	20 (10+10)	4. กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์ + กิจกรรมคุณธรรม	20 (10+10)
รวมเวลาเรียนภาค 1	840 41 ชม./สัปดาห์	รวมเวลาเรียนภาค 2	800 40 ชม./สัปดาห์

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการคือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามศักยภาพ

(1) การประเมินระดับชั้นเรียน เป็นการวัดและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนดำเนินการเป็นปกติและสม่ำเสมอ ในการจัดการเรียนการสอน ใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจการบ้าน การประเมินโครงการ การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน แฟ้มสะสมงาน การใช้แบบทดสอบ ฯลฯ โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมินเองหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน ผู้ปกครองร่วมประเมิน ในกรณีที่ไมผ่านตัวชี้วัดให้มีการสอนซ่อมเสริม

(2) การประเมินระดับชั้นเรียนเป็นการตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนรู้ อันเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด มีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงและส่งเสริมในด้านใด นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลให้ผู้สอนใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนของตนด้วย ทั้งนี้โดยสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

(3) การประเมินระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินที่สถานศึกษาดำเนินการเพื่อตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาค ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ว่าส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีจุดพัฒนา

ในด้านใด รวมทั้งสามารถนำผลการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับชาติ ผลการประเมินระดับสถานศึกษาจะเป็นข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการปรับปรุงนโยบาย หลักสูตร โครงการ หรือวิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา ตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาและการรายงานผลการจัดการศึกษาต่อ คณะกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน

(4) การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับ เขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็น ข้อมูลพื้นฐาน ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ตามภาระความรับผิดชอบ สามารถดำเนินการโดยประเมินคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานที่จัดทำและ ดำเนินการโดยเขตพื้นที่การศึกษา หรือด้วยความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด ในการดำเนินการ จัดสอบ นอกจากนี้ยังได้จากการตรวจสอบทบทวนข้อมูลจากการประเมินระดับสถานศึกษาใน เขตพื้นที่การศึกษา

สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและ ประเมินผลการเรียนของสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เป็น ข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติ ร่วมกัน

เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียน

(1) การตัดสิน การให้ระดับและการรายงานผลการเรียน

(1.1) การตัดสินผลการเรียน ในการตัดสินผลการเรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้น ผู้สอน ต้องคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนเป็นหลัก และต้องเก็บข้อมูลของผู้เรียนทุกด้านอย่าง สม่ำเสมอและต่อเนื่องในแต่ละภาคเรียน รวมทั้งสอนซ่อมเสริมผู้เรียนให้พัฒนาจนเต็มตามศักยภาพ ระดับมัธยมศึกษา

1) ตัดสินผลการเรียนเป็นรายวิชา ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนตลอดภาคเรียน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมดในรายวิชานั้นๆ

2) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกตัวชี้วัด และผ่านตามเกณฑ์ที่ สถานศึกษากำหนด

3) ผู้เรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนทุกรายวิชา

4) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมิน และมีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การพิจารณาเลื่อนชั้นทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ถ้าผู้เรียนมีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย และสถานศึกษาพิจารณาเห็นว่าสามารถพัฒนาและสอนซ่อมเสริมได้ ให้อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษาที่จะผ่อนผันให้เลื่อนชั้นได้ แต่หากผู้เรียนไม่ผ่านรายวิชาจำนวนมาก และมีแนวโน้มว่าจะเป็นปัญหาต่อการเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น สถานศึกษาอาจตั้งคณะกรรมการพิจารณาให้เรียนซ้ำชั้นได้ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงวุฒิภาวะและความรู้ความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ

การให้ระดับผลการเรียน

ระดับมัธยมศึกษา ในการตัดสินเพื่อให้ระดับผลการเรียนรายวิชา ให้ใช้ตัวเลขแสดงระดับผลการเรียนเป็น 8 ระดับ

การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น ให้ระดับผลการประเมินเป็น ดีเยี่ยม ดี และผ่านผลงานของผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และให้ผลการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นผ่าน และไม่ผ่าน

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะต้องพิจารณาทั้งเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรม

การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสองภาษา

การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ (โรงเรียนสองภาษาที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ (English Program)) เป็นทางเลือกหนึ่งของการจัดการศึกษาโดยให้จัดได้เป็นบางวิชา และต้องเอื้อประโยชน์กับการจัดการเรียนการสอนของระบบที่ใช้ภาษาไทย อีกทั้งคงไว้ซึ่งความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดตรวจสอบความเหมาะสมของการจ่ายได้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม และการประกอบอาชีพในอนาคตเพื่อนักเรียนได้พัฒนาศักยภาพแห่งตนและใช้ภาษาอังกฤษได้ในระดับสากล บนพื้นฐานของความเป็นไทยเพื่อผู้ปกครองและชุมชนส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้จัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ (โรงเรียนสองภาษาที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ (English Program)) มีหลักเกณฑ์ในการดำเนินงาน 8 ประการ ดังนี้

(1) วิธีดำเนินงาน ปฏิบัติดังนี้ คือ สถานศึกษาที่มีความพร้อมและประสงค์จะจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ต้องเสนอโครงการตามหัวข้อเรื่องและวิธีการในการเขียนโครงการตามที่หน่วยงานด้านสังกัดกำหนด แล้วเสนอให้พิจารณาตามลำดับชั้น จนกว่าจะได้รับ

อนุมัติจากระทรวงศึกษาธิการจึงจะเปิดทำการสอนได้ ระดับประถมศึกษา จัดการเรียนการสอนได้ไม่เกินร้อยละ 50 ของเวลาที่จัดกิจกรรมและระดับประถมศึกษา จัดการเรียนการสอนได้เฉพาะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และพลศึกษา โดยการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของศาสตร์นั้นๆ ควบคู่กับภาษาอังกฤษสำหรับระดับมัธยมศึกษา จัดการเรียนการสอนได้ทุกสาระการเรียนรู้ ยกเว้นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและสังคมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทย กฎหมายไทย ประเพณีและวัฒนธรรมไทย

(2) การรับนักเรียน ให้รับนักเรียนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยสถานศึกษาสามารถกำหนดเงื่อนไขความสามารถของผู้เรียนได้ตามความเห็นชอบของหน่วยงานต้นสังกัด และให้สถานศึกษาคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถผ่านเกณฑ์ได้เข้าเรียน โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มอย่างน้อย 3% ของจำนวนนักเรียนในโครงการ สำหรับการจัดการจำนวนนักเรียนแต่ละระดับมีดังนี้ ระดับปฐมวัยไม่เกินห้องละ 25 คน ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น-ปลาย และระดับวิชาชีพ (ปวช.-ปวส.) ไม่เกินห้องละ 30 คน

(3) การเก็บค่าเล่าเรียนและการตั้งกองทุน การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการเรียน ค่าธรรมเนียมอื่นสถานศึกษาเอกชนและค่าใช้จ่ายในส่วนที่เพิ่มจากการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดในอัตราที่เหมาะสมสถานศึกษาและกรรมการสถานศึกษาต้องจัดตั้งกองทุน เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนที่ได้อยู่ในโครงการและมีความสามารถผ่านเกณฑ์ให้เข้าเรียนในโครงการอย่างน้อย 3% ของจำนวนนักเรียนแต่ละปี และเพื่อใช้ดอกผลจากกองทุนส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างนักเรียนในโครงการกับนักเรียนที่เป็นภาษาไทย

(4) การจัดการทรัพยากรและกิจกรรมของสถานศึกษา ให้สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษต้องบริหารจัดการบุคลากร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการ และสถานที่ต่างๆ ให้ครูและนักเรียนทุกคนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันและอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะสถานศึกษาของรัฐซึ่งใช้งบประมาณของรัฐ ต้องดูแลให้เกิดความเป็นธรรมอย่างแท้จริง โดยสถานศึกษาที่จัดการ โครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาเป็นภาษาอังกฤษ

(5) การจัดการเรียนการสอนให้สถานศึกษาจะจัดการเรียนการสอนตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ต้องดำเนินการดังนี้ ซึ่งหลักสูตรที่ใช้ ต้องจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของกระทรวงศึกษาธิการเป็นแกน โดยจัดให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและพระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยการจัดการเรียนการสอน จัดจัดในบริบทของความเป็น

ไทยผสมผสานความเป็นสากลโดยมุ่งเน้นความรักท้องถิ่น ประเทศชาติและความเป็นไทย ส่วนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น เนตรนารี/ ยุวกาชาด / ผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมอิสระ และ วิชาพระพุทธศาสนา อาจสอนเป็นภาษาอังกฤษ และ/หรือ ภาษาไทยก็ได้ โดยระดับชั้นที่เปิดสอนสถานศึกษาที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญในการศึกษาแรกที่เริ่มดำเนินการ ให้เปิดสอนชั้นต้นของแต่ละระดับ (ประถมศึกษาปีที่ 1-มัธยมศึกษาปีที่ 1 และ/หรือ มัธยมศึกษาปีที่ 4) และเปิดสอนเพิ่มปีละชั้นตามลำดับ และจัดกิจกรรมเสริมให้นักเรียน เช่น จัดค่ายภาษาอังกฤษ จัดค่ายคอมพิวเตอร์ การทัศนศึกษาแหล่งการเรียนรู้ ทั้งในและนอกโรงเรียนซึ่งสถานศึกษาโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ อย่างน้อย 18 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ แต่ไม่น้อยกว่า 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนสองภาษาที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ (English Program) (EP)

(6) สื่อการเรียนการสอนสถานศึกษาต้องจัดให้มีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของกระทรวงศึกษาธิการ ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยโดยสถานศึกษาต้องจัดให้มีหนังสือที่เป็นภาษาไทยครบถ้วนตามหลักสูตร ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด อย่างน้อย 10 ชุด ไว้ในกรณีที่สถานศึกษาจัดทำหนังสือเรียนขึ้นใช้เอง และมีการบังคับซื้อหนังสือเรียนนั้น ต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการก่อน สถานศึกษาต้องจัดหาเอกสารประกอบการเรียนการสอน หนังสือแบบฝึกหัดหรือหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่เป็นภาษาอังกฤษ ให้ครบถ้วนทุกวิชาในจำนวนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาตามหลักสูตร โดยระบุรายการจำนวนหนังสือทั้งภาษาต่างประเทศที่จะจัดไว้ในห้องสมุดและที่จะใช้ในการเรียนการสอน ไว้ในโครงการสถานศึกษาต้องจัดให้มีสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่เรียนอย่างครบถ้วน และเพียงพอได้แก่ โปรแกรมสำเร็จรูปช่วยสอน สื่อโทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ และสื่อในลักษณะสื่อ ICT ทางภาษาอังกฤษกับผู้เรียนสถานศึกษาต้องจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย โดยเฉพาะสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างหลากหลายและเพียงพอ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมถึงการจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นภาษาอังกฤษ และควรจัดให้มีห้องสมุดห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์เป็นสัดส่วนโดยเฉพาะ เพื่อเสริมสร้างการเรียนภาษาอังกฤษ

(7) การวัดผลและประเมินผลสถานศึกษาต้องดำเนินการวัดผลประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอนเป็นภาษาอังกฤษต้องวัดผลประเมินผลเป็นภาษาอังกฤษทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และสถานศึกษาควรประเมินความสามารถการใช้ภาษาอังกฤษทุกทักษะของนักเรียนเป็นระยะๆ เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าและเป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนและให้ความสำคัญกับการประเมินคุณธรรม ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามระเบียบ

กระทรวงศึกษาธิการ และข้อกำหนดของหลักสูตรสถานศึกษา ต้องดำเนินการวัดและประเมินผลตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการวัดผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2544 และมีมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2544 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2544 ในกรณีเปิดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย ต้องประเมินพัฒนาการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 แล้วจัดทำหลักฐานแสดงผลการเรียนของนักเรียน ของผู้เรียน ตามแบบที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษากำหนดเป็นภาษาอังกฤษ การขอรับรองคุณภาพการศึกษาสถานศึกษา ต้องจัดทำ การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่สามารถตรวจสอบและประเมินได้ การวัดผลสัมฤทธิ์การใช้ภาษาอังกฤษ สถานศึกษาควรทำวิจัย ศึกษาเปรียบเทียบทางการเรียนของนักเรียน ในทุกระดับชั้นปี และควรที่จะได้รับการประเมินความสามารถด้านภาษาอังกฤษ TOEFL หรือ TOEIC หรือจากสถาบันอื่นที่ได้รับรองมาตรฐานตามที่สถานศึกษากำหนดในระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 ให้จัดทำหลักฐานแสดงผลการเรียนเป็นภาษาอังกฤษ

(8) การกำกับ ติดตาม และประเมินโครงการ โดยกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษาต้องจัดให้มีการกำกับติดตามและประเมินผลโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษทั้งในด้านความพร้อมในด้านการเตรียมการของสถานศึกษา การบริหารจัดการการดำเนินงานของสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนกระทรวงศึกษาธิการ ต้องส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนเป็น ภาษาอังกฤษ เพื่อพัฒนาการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การลดค่าใช้จ่าย คุณภาพของครูผู้สอนและวิธีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ กระทรวงศึกษาธิการต้องส่งเสริม สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ให้แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินโครงการทุกปี เมื่อสิ้นปีการศึกษาแล้วรายงาน ผลให้ต้นสังกัดทราบ และนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาในปีการศึกษาต่อไป

พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร

ความหมายของการบริหาร

ทองคูณ หงษ์พันธุ์ (2541, หน้า 16) กล่าวว่า การบริหารเป็นการนำองค์กรให้บรรลุ เป้าหมายโดยใช้ทรัพยากรการบริหารที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดภายใต้กระบวนการบริหารที่มี ประสิทธิภาพ

บุญทัน ดอกไธสง (2541, หน้า 1) กล่าวว่า การบริหารเป็นการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ หรือไม่มี ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อการตอบสนองความต้องการของบุคคล องค์กร หรือ ประเทศหรือการจัดการเพื่อผลกำไรของทุกคนในองค์กร

สมาน รังสิโยภยกุล และสุธี สุทธิสมบุรณ์ (2541, หน้า 1) กล่าวว่า การบริหารเป็น ความพยายามในการที่จะร่วมมือกันดำเนินงานของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งให้บรรลุตาม เป้าหมายที่วางไว้

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2542, หน้า 1) กล่าวว่า การบริหารเป็นกิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายๆ อย่างที่ บุคคลร่วมกันกำหนดโดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบและให้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่าง เหมาะสม

สมยศ นาวิการ (2544, หน้า 1) กล่าวว่า การบริหาร เป็นกระบวนการของการวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ และ การควบคุมทรัพยากรขององค์กร (วัสดุ คน ข้อมูล) เพื่อบรรลุถึง เป้าหมายที่กำหนดไว้

ขงยุทธ เกษสาคร (2551, หน้า 22) ให้ความหมายของการบริหาร (Administration) ว่า เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการทำงานอย่างเป็นระบบด้วยเทคนิควิธีการปฏิบัติงานต่างๆ อย่าง เหมาะสมโดยการใช้ทรัพยากรมนุษย์ (Human resource) เงินทุน (money) วัสดุอุปกรณ์ (material) และระยะเวลาในการดำเนินงาน (critical moment) ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานด้วยจิตรับผิดชอบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

สุนทร โคตรบรรเทา (2551, หน้า 3) กล่าวว่า การบริหาร เป็นกระบวนการทำงานกับ คนโดยคน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์กร

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงพอสรุปได้ว่า การบริหาร เป็นการดำเนินงานใดๆ เป็นกลุ่ม โดยอาศัย ทรัพยากรทางการบริหาร ได้แก่ คน เงิน วัสดุ และการจัดการ มารวมกันและให้บรรลุเป้าหมาย สูงสุดเป็นองค์ประกอบโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพใน การทำงานร่วมกัน

แนวคิดทฤษฎีการบริหารสถานศึกษา

ความหมายการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นตัวชี้วัดความสำคัญต่อทิศทางการดำเนินนโยบายของ การศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่หลากหลายและ เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมจะต้องมีความสามารถสูงในการบริหารจัดการและเป็นผู้มีวิสัยทัศน์มี โอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาที่ทุกฝ่ายพึงประสงค์ตอบสนองต่อความต้องการ

ของนักเรียนผู้ปกครองชุมชนสังคมและประเทศชาติซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารศึกษาศาสนศึกษาไว้ดังนี้

นิพนธ์ กิณาวงศ์ (2543, หน้า 36) ได้ให้ความหมายว่าการบริหารศึกษาคือ การดำเนินการต่างๆ ของผู้บริหารเพื่อให้บุคคลกลุ่มหนึ่ง (นักเรียน) ได้เจริญงอกงามไปสู่ จุดประสงค์ที่ต้องการ โดยกำหนดให้คนกลุ่มหนึ่ง (ครู) เป็นตัวแทนในการดำเนินการ

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2543, หน้า 14) ได้ให้ความหมายการบริหารศึกษาคือ หมายถึงการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยใช้คนเงินวัสดุอุปกรณ์และการจัดการเพื่อ พัฒนาบุคคลให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

จากความหมายข้างต้นผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า การบริหารศึกษา คือ กระบวนการ ทำงานในสถานศึกษาให้สำเร็จ ตามเป้าหมายของสถานศึกษาโดยต้องอาศัยความร่วมมือจากกลุ่ม บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการการศึกษาบริหารกิจกรรมทุกชนิดและดำเนินการทุกอย่างของผู้บริหาร โรงเรียนครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจัดให้ประชาชนทุกคนในสังคมนั้นได้นำประสบการณ์ที่ได้จาก การเรียนรู้ไปพัฒนาชีวิตและสามารถอยู่ในสังคมร่วมกันได้อย่างมีความสุขตามศักยภาพของตน และตอบสนองความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองรวมถึงประเทศชาติได้

ความหมายของการบริหารโรงเรียน

Campbell (1978, p. 22) ให้ความหมายของการบริหารโรงเรียน หมายถึง การจัดแผน ยุทธศาสตร์ทางการศึกษา เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้บรรลุผลตามเป้าหมาย

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2541, หน้า 39) ให้ความหมายของการบริหารโรงเรียน หมายถึง กระบวนการพยายามในการบริหารจัดการ โรงเรียนให้วัตถุประสงค์บรรลุผลสำเร็จตามภารกิจ

วิลโล ธนวิวัฒน์ (2541, หน้า 16) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียน เป็นการดำเนินกิจกรรม ภายในโรงเรียน โดยกลุ่มบุคคลหลายฝ่าย เพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา ตลอดจนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป

หลักการบริหาร

การบริหารงานในองค์กรนั้นผู้บริหารต้องมีหลักการที่ใช้บริหารซึ่งยึดแบบอย่างที่ได้มี การนำไปปฏิบัติและประสบผลสำเร็จทั้งนี้เพื่อก้าวไปสู่เป้าหมายที่วางไว้หลักการต่างๆ ต้องยืดหยุ่น สามารถปรับตัวได้ทันกับความต้องการทุกอย่างและหลักการบริหารที่ได้มีนักบริหารนำมา ประยุกต์ใช้เสมอคือหลักการบริหาร 14 ประการของฟาโยลมีดังนี้ (สมยศ นาวิการ, 2544, หน้า 41)

(1) การแบ่งงานกันทำ (Division of labour) การแบ่งงานกันทำเป็นแนวทางที่ ชี้ให้เห็นว่าต้องลดเวลาการเรียนรู้ให้น้อยลงและเพิ่มทักษะของการทำงานให้มากขึ้น

(2) อำนาจหน้าที่และการรับผิดชอบ (Authority and responsibility) การดำเนินงานขององค์การจะไม่มีประสิทธิภาพเลยถ้าหากว่าการมอบหมายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบไม่ได้มีส่วนสัมพันธ์กัน

(3) ความมีระเบียบวินัย (Discipline) ความมีระเบียบวินัยแสดงถึงการยอมรับในข้อตกลงหรือนโยบายต่างๆ ของสมาชิกภายในองค์กรที่เกิดขึ้นระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายคนงานซึ่งมีความยุติธรรมมากที่สุด

(4) การมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว (Unity of command) การที่ผู้ใต้บังคับบัญชามีผู้บังคับบัญชาสองคนเป็นการทำลายอำนาจหน้าที่ที่ระเบียบวินัยได้ตั้งนั้นผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาควรจะได้รับฟังคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวเท่านั้นซึ่งจะช่วยขจัดความขัดแย้งระหว่างแผนงานและบุคคลได้

(5) การมีเป้าหมายเดียวกัน (Unity of direction) แต่ละกลุ่มงานควรมีเป้าหมายเดียวกันภายใต้แผนงานและบังคับบัญชาเพียงคนเดียวเท่านั้นหลักการของข้ออ้างถึงลักษณะโครงสร้างขององค์การที่ดีมีการจัดแผนงานที่เหมาะสม

(6) ผลประโยชน์ของบุคคลควรจะเป็นรองจากผลประโยชน์ของส่วนรวม (Subordination of individual to the common good) บุคคลในกลุ่มหรือในองค์การต้องคำนึงว่าความต้องการหรือผลประโยชน์ของเขาต้องเป็นรองจากผลประโยชน์ขององค์การและยิ่งกว่านั้นผลประโยชน์ขององค์การควรจะเป็นรองกว่าผลประโยชน์ของสภาพแวดล้อมทางด้านสังคมขององค์การด้วย

(7) การให้ผลตอบแทน (Remuneration) การให้ผลตอบแทนต่างๆแก่บุคคลในองค์การควรยึดถือแนวความคิดของความยุติธรรมและต้องเป็นที่พึงพอใจทั้งสองฝ่ายคือฝ่ายบริหารและฝ่ายคนงาน

(8) การรวมอำนาจ (Centralization) เป็นกระบวนการลดและเพิ่มอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์แล้วต้องมีความสมดุลระหว่างการรวมอำนาจและการกระจายอำนาจเมื่อความรับผิดชอบได้มอบหมายให้กับผู้บริหารคนใดแล้วอำนาจหน้าที่ที่ต้องมอบหมายไปด้วยการกระทำต่างๆ ที่เป็นการลดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ใต้บังคับบัญชาและไปเพิ่มให้กับผู้บังคับบัญชาถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการรวมอำนาจมากขึ้นและในทำนองเดียวกันการเพิ่มความรับผิดชอบอำนาจหน้าที่ให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นการกระจายอำนาจมากขึ้น

(9) สายการบังคับบัญชา (The hierarchy) การดำเนินงานต่างๆ ภายในองค์การควรเป็นไปตามสายการบังคับบัญชาคือจากระดับสูงลงมาระดับต่ำเป็นการแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ทางหน้าที่

(10) ความมีระเบียบ (Order) เป็นแผนผังขององค์การที่แสดงให้เห็นตำแหน่งของบุคคลภายในองค์กรและความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน

(11) ความเสมอภาค (Equity) ความเสมอภาคหมายถึงความเมตตาและยุติธรรมแก่ทุกฝ่ายในองค์การความเสมอภาคเป็นสิ่งที่จูงใจพนักงานที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้เขาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรักความเสียสละและความจงรักภักดีหลักการความเสมอภาคอาจจะสะท้อนให้เห็นได้จากหลักการจ่ายผลตอบแทนค่าจ้างและเงินเดือนที่จ่ายให้กับพนักงานต้องมีความยุติธรรม

(12) ความมั่นคงของทีมงาน (Stability of staff) ความมั่นคงของงานเป็นหลักการที่ฟาโยลนำไปใช้ทุกระดับขององค์การคนงานผลิตต้องการความมั่นคงของงานในขณะที่กำลังเรียนงานอยู่ความมั่นคงของงานของผู้บริหารระดับสูงเป็นสิ่งจำเป็นเช่นเดียวกันเพราะผู้บริหารต้องใช้เวลานานในการเรียนรู้งานและปัญหาต่างๆ

(13) ความคิดริเริ่ม (Initiative) การให้คนงานมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขององค์การหมายถึงการเปิดโอกาสให้ผู้อยู่ได้บังคับบัญชาได้แสดงความคิดริเริ่มต่างๆ การมีระบบของการให้คำแนะนำโดยผู้อยู่ได้บังคับบัญชามาใช้ประโยชน์จากความคิดริเริ่มได้เป็นอย่างมาก

(14) ความสามัคคี (Esprit de corps) ผู้บริหารต้องทำให้ผู้ปฏิบัติงานต่างๆ ในองค์การมีลักษณะเป็นทีมงานควรมีการปฏิบัติงานมุ่งไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมายร่วมกันอย่างดีที่สุดสรุปจากหลักการบริหารของฟาโยล 14 ประการนั้นเป็นการสรุปหลักการบริหารที่สำคัญซึ่งเป็นรากฐานสำหรับผู้บริหารนำไปพัฒนาตนเองหน่วยงานหรือสถานศึกษาเป็นทฤษฎีการบริหารเชิงการจัดการ (Administrative management) ที่จะทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นซึ่ง Gulick and Urwick ได้สรุปเป็นแนวความคิดทางการบริหารโดยใช้คำย่อว่า "POSDCORB" ได้แก่ การวางแผนการจัดองค์การการจัดบุคลากรการสั่งการการประสานงานและการจัดสรรงบประมาณ โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ทางการบริหารที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติดังนั้นผู้บริหารต้องนำหลักการดังกล่าวไปประยุกต์ใช้เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กระบวนการบริหาร

การบริหารงานของผู้บริหารย่อมมีรากฐานของการบริหารคืออำนาจหน้าที่ (Authority) ซึ่งหมายถึงสิทธิในการปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดไว้กับตำแหน่งเพื่อให้ผู้ดำรงตำแหน่งใช้สำหรับการตัดสินใจและปฏิบัติหน้าที่การงานต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงลงได้ส่วนความรับผิดชอบ (Responsibility) เป็นความผูกพันที่ผู้บริหารยึดไว้ในงานที่จะปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ให้เป็นผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการนักบริหารได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารไว้ดังนี้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2539, หน้า 22-23) กล่าวถึงกระบวนการบริหารของผู้บริหารประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้

(1) การวางแผน (Planing) เกี่ยวข้องกับภารกิจ (Mission) วัตถุประสงค์ (Objective) และการปฏิบัติ (Actions) และพยายามทำให้บรรลุผลสำเร็จซึ่งต้องมีการตัดสินใจเลือกแผนการในอนาคต

(2) การจัดองค์การ (Organization) เป็นการกำหนดโครงสร้างบทบาทของบุคคลเพื่อทำงานในองค์กร

(3) จัดบุคคลเข้าทำงาน (Staffing) เกี่ยวข้องกับการบรรจุและรักษารักษาบุคคลและตำแหน่งหน้าที่ภายใน โครงสร้างองค์การ โดยกำหนดความต้องการของแรงงานการสรรหา การคัดเลือกบรรจุเลื่อนตำแหน่งการประเมินการวางแผนอาชีพการกำหนดค่าตอบแทน

(4) การชักนำ (Leading) หมายถึงการมีอิทธิพลต่อบุคคลเพื่อให้เขาทำประโยชน์ต่อองค์การและเป้าหมายของกลุ่มเป็นสิ่งที่ต้องทำเป็นหลักในการบริหารความคิดระหว่างบุคคลซึ่งต้องอาศัยผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ

(5) การควบคุม (Controlling) คือการวัดและการแก้ไขการทำงานส่วนบุคคลและองค์การเพื่อให้มั่นใจว่าเป็นไปตามแผนการควบคุมนี้เกี่ยวข้องกับการวัดผลการกระทำเปรียบเทียบกับเป้าหมายและแผนซึ่งจะแสดงถึงการเบี่ยงเบนจากมาตรฐานที่ปรากฏอยู่และช่วยปรับปรุงแก้ไข

วิโรจน์ สารัตนะ (2542, หน้า 3) กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การ โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญคือ

- (1) การวางแผน (Planning)
- (2) การจัดองค์การ (Organization)
- (3) การนำ (Leading)
- (4) การควบคุม (Controlling)

จากการศึกษาข้างต้นผู้วิจัยพอสรุปได้ว่ากระบวนการบริหารงานนั้นประกอบด้วยหลักสำคัญคือการวางแผนการจัดองค์การ การตั้งและการจัดการที่ดีโดยมีการควบคุมและมีกระบวนการบริหารและความเป็นผู้นำเป็นจุดเริ่มต้นที่แสดงถึงศักยภาพของผู้บริหารในการวางแผนเพื่อจัดกิจกรรมภาระงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

การบริหารทรัพยากร

ทรัพยากรโดยทั่วไปถือว่าเป็นสิ่งที่นำมาทำให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้างานผลิตเป็นสื่อโดยการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีและใช้สิ่งประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ให้บังเกิดผลดีต่อการนำไปช่วยในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ทรัพยากรประกอบด้วยบุคคล ประเพณี และวัฒนธรรม โบราณสถาน องค์กร และหน่วยงานต่างๆ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นทรัพยากรการศึกษาภายนอกส่วนทรัพยากรการศึกษา

ภายในหมายถึงทุนทรัพย์ซึ่งอาจหาได้จากทรัพยากรของชุมชนในรูปแบบต่างๆ มีนักวิชาการได้กล่าวถึงการบริหารทรัพยากรไว้ดังนี้

ปรัชญา เวสารัชช์ (2542, หน้า 44-45) กล่าวว่าทรัพยากรของสถาบันการศึกษาคือ ทรัพยากรบุคคลวัตถุประสงค์อาคารสถานที่แหล่งสนับสนุนการศึกษาในการใช้ทรัพยากรบุคคลให้มีประสิทธิภาพและคุ้มค่าจำเป็นต้องมีการวางแผนด้านบุคลากร (Planning human resource management) ระยะยาวให้เห็นภาพรวมโดยมีการวิเคราะห์งานให้ละเอียดเพื่อจะได้สรรหาบุคลากรที่ขาดแคลนหรือจำเป็นให้พอเพียงและใช้บุคลากรอย่างคุ้มค่าและเหมาะสมกับงาน (Put the right man on the right job) ส่วนในด้านงบประมาณนั้นจะต้องใช้เงินให้คุ้มค่ามุ่งเน้นผลงานจริงมีระบบตรวจสอบได้ โดยเน้นการใช้ระบบงบประมาณที่มุ่งเน้นผลงาน (PBB) ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องมีความสามารถในการจัดการบริหารทรัพยากรรวมทั้งทรัพยากรบุคคลโดยมีการจัดวางแผนบุคลากรสรรหาคัดเลือกกำหนดระบบการงบประมาณจัดระบบทรัพยากรที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่น อาคารสถานที่เพียงพอสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนได้มาตรฐานแสวงหาความร่วมมือกับชุมชนในการสนับสนุนจัดหาพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นการอนุรักษ์วัฒนธรรมและมีการใช้ทรัพยากรขององค์กรอย่างประหยัดมีการควบคุมดูแลเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพในกระบวนการบริหารที่กล่าวมานับว่าคนเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดเพราะคนต้องเป็นผู้ดำเนินการทุกอย่างโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำและเป็นหัวหน้าสถานศึกษา

แนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร

มาสโลว์เชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์เป็นจำนวนมากสามารถอธิบายโดยใช้แนวโน้มของบุคคลในการค้นหาเป้าหมายที่จะทำให้ชีวิตของเขาได้รับความต้องการความปรารถนา และได้รับสิ่งที่มีความหมายต่อตนเองเป็นความจริงที่จะกล่าวว่ากระบวนการของแรงจูงใจเป็นหัวใจของทฤษฎีบุคลิกภาพของมาสโลว์โดยเขาเชื่อว่ามนุษย์เป็น “สัตว์ที่มีความต้องการ” (wanting animal) และเป็นการยากที่มนุษย์จะไปถึงขั้นของความพึงพอใจอย่างสมบูรณ์ในทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ มาสโลว์เมื่อบุคคลปรารถนาที่จะได้รับความพึงพอใจและเมื่อบุคคลได้รับความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งแล้วก็จะยังคงเรียกร้องความพึงพอใจสิ่งอื่นๆต่อไป ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะของมนุษย์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความต้องการจะได้รับสิ่งต่างๆอยู่เสมอมาสโลว์กล่าวว่าความปรารถนาของมนุษย์นั้นติดตัวมาแต่กำเนิดและความปรารถนาเหล่านี้จะเรียงลำดับขั้นของความปรารถนา

พฤติกรรม (Behavior) มีผู้อธิบายความหมายของพฤติกรรมไว้ดังนี้

Wolman (1973, p. 41) ให้ความหมายของพฤติกรรมว่าหมายถึงผลรวมทั้งหมดของการกระทำโดยตรงและเกี่ยวข้องกับบุคคล ทั้งที่เกิดขึ้นอยู่ภายในและที่แสดงออกต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคม

Dubrin (1998 อ้างถึงใน วันชัย มีชาติ, 2548, หน้า 5) ให้ความหมายของพฤติกรรมว่า หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์กระทำ ซึ่งรวมไปถึงกระบวนการภายในของมนุษย์ด้วยเช่นกัน ความรู้สึกและความใฝ่ฝันล้วนแล้วแต่เป็นพฤติกรรมทั้งสิ้น

Good (1973, p. 58) อธิบายพฤติกรรม หมายถึงการกระทำหรือกิจกรรมของหน่วยงาน ได้กระทำทั้งการกระทำที่ปรากฏออกมาให้เห็นได้กระบวนการที่เกิดขึ้นภายในทางกายภาพและทางอารมณ์และกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากบุคคลที่มีจิตใจปกติ

ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์ (2540, หน้า 9) ให้ความหมายว่า พฤติกรรม คือการกระทำ การแสดงออกของบุคคลที่สามารถสังเกตได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าอย่างชัดเจนและเป็นปรนัย เช่น พูด เดิน ทำงาน ความขยันความรับผิดชอบ เป็นต้น

ชัยพร วิชชาวรุท (2529 อ้างถึงใน ปราณี เพ็ชรน่วม, 2548, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของ พฤติกรรมว่า หมายถึง การกระทำทุกสิ่งทุกอย่างของมนุษย์ไม่ว่าการกระทำนั้น ผู้กระทำจะทำโดย รู้ตัวหรือไม่รู้ตัว และไม่ว่าคนอื่นจะสังเกตเห็นการกระทำนั้นหรือไม่ก็ตาม

สรุป พฤติกรรม หมายถึงการกระทำของบุคคลที่เกิดจากกระบวนการภายในของคน และมีผลต่อการกระทำที่ปรากฏออกมาให้เห็นภายนอกได้รับรู้สิ่งที่ได้กระทำทั้งทางกายภาพและทางอารมณ์

Drucker (1974, p. 12) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า การบริหารคือศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น

ยงยุทธ เกษสาคร (2546 อ้างถึงใน สุนันท์ ประสพผล, 2549, หน้า 17) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมการทำงานอย่างเป็นระบบด้วยเทคนิควิธีการปฏิบัติงานต่างๆ อย่างเหมาะสม โดยการใช้ทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource) เงินทุน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และระยะเวลาในการทำงาน (Critical Moment) ร่วมมือร่วมใจกัน ปฏิบัติงานด้วยจิตรับผิดชอบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพประสพผลสำเร็จ โดยผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำการบริหารจึงเป็นทักษะพิเศษที่จำเป็นอย่างยิ่งของผู้นำ

สมยศ นาวิการ (2543, หน้า 14) กล่าวว่า การบริหารคือกระบวนการของการทำงานให้สำเร็จโดยใช้บุคคลอื่น

สรุปได้ว่าการบริหาร หมายถึง กระบวนการทำงานของคนตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ที่ใช้กระบวนการจัดกิจกรรมการทำงานอย่างเป็นระบบ มีจุดมุ่งหมายร่วมกันในการที่จะทำให้งานประสบความสำเร็จ โดยใช้ทรัพยากรมนุษย์ เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ และระยะเวลาในการดำเนินงาน

เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ พฤติกรรมการบริหาร (Administrative Behavior) นักวิชาการได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการบริหารไว้ดังนี้

Northcraft and Neale (1999 อ้างถึงใน วันชัย มีชาติ, 2548, หน้า 6) ให้ความหมาย พฤติกรรมการบริหารว่าเป็นการศึกษาพฤติกรรมในองค์กรซึ่งเกี่ยวข้องกับจัดการพฤติกรรม เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์จากผลงานของกลุ่มมากกว่าบุคคล

Good (1973, p. 14) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการบริหารไว้ว่าการบริหาร โรงเรียนเป็นการวินิจฉัยสั่งการควบคุม แนะนำจัดการเกี่ยวกับกิจการของโรงเรียนให้บรรลุ จุดมุ่งหมายปลายทางของการศึกษาที่ตั้งไว้ การกิจดังกล่าวจะต้องเกี่ยวกับครูนักเรียนและบุคลากร ในโรงเรียน โปรแกรมการสอนหลักสูตรวัสดุอุปกรณ์และการแนะแนว

Hoy and Miskel (1982, p. 116) กล่าวว่าพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่มีความสำคัญและส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จในงานของผู้บริหารคือ พฤติกรรมการตัดสินใจ การติดต่อสื่อสาร ภาวะผู้นำและความพึงพอใจในงาน

Knezevich (1975, p. 5) กล่าวไว้ว่าพฤติกรรมการบริหารตามแนวคิดของนักวิชาการแต่ละคนต่างกันไปตามหน้าที่ความรับผิดชอบ (Responsibility) ของผู้บริหารทุกคน คือ ต้องมี พฤติกรรมการบริหารที่เหมาะสมเพื่อนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร

Stuat and Roskin (1983 อ้างถึงใน ปราณี เพ็ชรน่วม, 2548, หน้า 9) กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมการบริหารที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อความสำเร็จทางการศึกษามีอยู่ 4 ประการคือ พฤติกรรมการบริหารด้านผู้นำ ด้านการตัดสินใจ การจูงใจและการติดต่อสื่อสาร

สมภพ สักดิษฐานนท์ (2532, หน้า 38) ได้ให้ความหมายพฤติกรรมการบริหาร หมายถึง การประพฤติปฏิบัติของผู้บริหารที่แสดงออกในฐานะผู้นำของครูในโรงเรียน เพื่อดำเนินกิจกรรม ต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายผู้นำที่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เจื่อนใจ หรือสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ เพื่อให้งานสำเร็จและผู้ร่วมงานพึงพอใจใน การทำงานจึงจะสามารถทำงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้

สมพงษ์ เกษมสิน (2521, หน้า 13) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมการบริหาร หมายถึง การใช้ ศาสตร์และศิลป์ โดยนำเอาทรัพยากรการบริหารมาประกอบกับกระบวนการบริหารเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมชาย ดำรงศิลป์ (2538, หน้า 29) พฤติกรรมการบริหาร หมายถึง กิจกรรมหรือ การกระทำที่เกิดจากผู้บริหาร ทั้งที่เกิดอยู่ภายในและที่แสดงออกต่อผู้ร่วมงาน เพื่อให้การดำเนินงาน บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

พนัส หันนาคินทร์ (2524, หน้า 3) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมการบริหารว่าเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารใช้อำนาจ ตลอดจนทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่หรือคาดว่าจะมีให้ดำเนินผู้บริหารใช้อำนาจ ตลอดจนทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่หรือคาดว่าจะมีให้ดำเนินสู่จุดหมายที่ต้องการ โดยเน้นพฤติกรรมด้านการวางแผนจัดองค์การการอำนวยการและการควบคุม

ดังนั้น พฤติกรรมการบริหารจึงสรุปได้ว่า หมายถึง การประพฤติปฏิบัติของผู้บริหารที่แสดงออกในฐานะผู้นำเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายผู้นำสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนให้เหมาะสมกับสถานการณ์เงื่อนไขหรือ สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปโดยใช้กระบวนการจัดกิจกรรมการทำงานอย่างเป็นระบบอย่างเหมาะสมเพื่อให้งานสำเร็จและผู้ร่วมงานพึงพอใจในการทำงานจึงจะสามารถทำงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้

พรนพ พุกกะพันธุ์ (2544, หน้า 14-15) ได้กล่าวถึงหน้าที่สำคัญของผู้บริหารไว้ ดังนี้ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ผู้บริหารเป็นผู้ตัดสินใจว่าวัตถุประสงค์ขององค์การควรจะเป็นอย่างไร และจะอย่างไรจึงจะบรรลุวัตถุประสงค์นั้น 2) การจัดองค์การผู้บริหารจะต้องวิเคราะห์กิจกรรมและความสัมพันธ์ของกิจกรรมเหล่านั้นแล้วแบ่งแยกออกเป็นแต่ละประเภทแยกงานที่เหมือนกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน โดยแบ่งออกเป็นหน่วยงานเพื่อจัดเป็นโครงการขององค์การและขั้นสุดท้ายจัดหาคนที่เหมาะสมเข้าทำงานในแต่ละตำแหน่งงาน 3) การจูงใจและสื่อความหมายผู้บริหารจะต้องสร้างทีมงานให้รับผิดชอบงานที่มอบหมายให้ทำและจูงใจให้คนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นจะต้องสร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงาน ทั้งเป็นผู้ให้ข้อมูลและรับข้อมูลจากผู้ปฏิบัติงาน 4) การวัดผลการดำเนินงาน เมื่อผู้บริหารกำหนดวัตถุประสงค์ขึ้นมาแล้วก็ต้องติดตามดูว่าผลการดำเนินงานนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์เพียงใด จะต้องวิเคราะห์ประเมินและแปลความหมายของการปฏิบัติงานของแต่ละคนตลอดจนหามาตรการแก้ไขให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด 5) การพัฒนาคนผู้บริหารต้องพัฒนาตนเองและบุคคลอื่นทั้งนี้เพราะประสิทธิภาพในการทำงานของคนมีอยู่อย่างไม่จำกัดขึ้นอยู่กับสถานการณ์และลักษณะเฉพาะของงานองค์การต้องการคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละคนที่มีความแตกต่างกันซึ่งความแตกต่างเหล่านั้น อาจนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงานแต่ละอย่างที่มีลักษณะไม่เหมือนกัน โดยคณะทำงานส่งเสริมการเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 32) จัดทำขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน ดังนี้

- (1) การบริหารวิชาการ
- (2) การบริหารงบประมาณ
- (3) การบริหารงานบุคคล

(4) การบริหารทั่วไป

(1) การบริหารวิชาการ

งานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอนเพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการพัฒนาผู้เรียน โดยทั่วไปงานวิชาการจะ ประกอบด้วยการศึกษาปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาและการนำหลักสูตร ไปใช้การจัดเตรียมการเรียนการสอน การจัดวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน และสื่อ การเรียนการสอน การส่งเสริมการสอน การวัดและประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับห้องสมุด แหล่งการเรียนรู้ การนิเทศติดตามผลการวางแผน และการกำหนดวิธีดำเนินงานทางด้านวิชาการ รวมถึงการประชุมทางวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา หรือโรงเรียนเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด เพราะเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาทุกแห่ง คือการให้ความรู้ทางด้านวิชาการแก่ผู้เรียน (ภิญโญ สาร, 2523, หน้า 324) การบริหารกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวกับการพัฒนา และปรับปรุงการเรียน การสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด หรือการบริหารที่ให้พลเมืองมีความรู้ มีคุณธรรม สามารถประกอบสัมมาอาชีพ ดำรงตนเป็นพลเมืองดีช่วยกันพัฒนาชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป (อุทัย ธรรมเตโช, 2531, หน้า 6) การบริหารวิชาการประกอบด้วยงานหลายอย่าง สิ่งสำคัญของงาน ด้านวิชาการคือ หลักสูตรเป็นตัวกำกับงานด้านวิชาการ ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำ ในการนำไปใช้ในแต่ละสถานศึกษาจึงแตกต่างกันไป การจัดโปรแกรมการศึกษาขึ้นกับปัจจัยหลาย อย่าง เช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งผู้เรียนด้วย (สงวน สุทธิเลิศอรุณ, 2535, หน้า 133) การบริหารสถานศึกษาโดยมีการจัดกิจกรรมทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุง การพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2535, หน้า 16) ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาการบริหารงานวิชาการจะ ประกอบด้วยการดำเนินงานเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ และนโยบายทางด้านวิชาการการจัดทำ มาตรฐานทางด้านวิชาการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรม ด้านวิชาการ การพัฒนาสื่อต้นแบบ การเผยแพร่กิจกรรมการศึกษาและพัฒนาบุคลากรทางด้าน วิชาการการนิเทศติดตามผลการวัดและประเมินคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา การบริหารงานวิชาการในยุคปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะมีโอกาส ในการตัดสินใจมากขึ้น ทั้งนี้เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษา ที่ให้สถานศึกษาและ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารับผิดชอบการบริหารงานวิชาการ โดยตรงเป็นเรื่องที่สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะต้องปรับตัวอย่างมากผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรู้ เข้าใจ และมีทักษะเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ โดยเฉพาะในเรื่องของการบริหารหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น และโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางวิชาการทั้งทางด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ซึ่งหมายความว่าผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องรู้และเข้าใจ กรอบแนวคิดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นอย่างดีจนสามารถนำไปดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลางและในขณะเดียวกันก็สนองความต้องการความสนใจและศักยภาพของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น รวมทั้งสามารถนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติอย่างมีคุณภาพด้วยการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่เหมาะสม และการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่เพียงพอเหมาะสม

Smith and other (1961) ได้ศึกษาและจัดลำดับความสำคัญของงานวิชาการไว้เป็นอันดับแรกงานในความรับผิดชอบของผู้บริหารแบ่งเป็น 7 ประเภทดังนี้

งานบริหารงานวิชาการ ร้อยละ 40

งานบริหารบุคลากร ร้อยละ 20

งานบริหารกิจการนักเรียน ร้อยละ 20

งานบริหารการเงิน ร้อยละ 5

งานบริหารอาคารสถานที่ ร้อยละ 5

งานบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน ร้อยละ 5

งานบริหารทั่วไป ร้อยละ 5

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า งานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงาน ด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้แบบเรียนงาน การเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศ การศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูงจะเห็นได้ว่าการบริหารงานวิชาการนับเป็นงานที่สำคัญของโรงเรียนเป็นหน้าที่หลักของโรงเรียน ถือเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน โรงเรียนจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการของโรงเรียน ที่จะสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และคุณสมบัติตามที่ต้องการเพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปได้ เป็นอย่างดี

ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการมีขอบข่ายครอบคลุมเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร และการเรียนการสอน ตั้งแต่การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ การจัดดำเนินงาน เกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดบริการการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผล รวมทั้งติดตามผลและสื่อการสอนรวมไปถึงการพัฒนาผู้สอน ตลอดจนการดำเนินงานของโรงเรียนจะต้องเป็นไปตามหลักสูตร และระเบียบพิธีการของการเรียนการสอนจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมทุกระยะ ด้วยการจัดเนื้อหาวิชาให้ทันสมัย บางครั้งก็มีการเพิ่มวิชาใหม่ๆ เข้าไป ด้วยผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนอย่างแท้จริงนั้น เกิดจากการเรียนการสอน ดังนั้น เมื่อหลักสูตรเปลี่ยนก็จำเป็นต้องอบรมครูตามไปด้วยเพราะการใช้หลักสูตรในโรงเรียนจะมีส่วนเกี่ยวข้องไปถึงการจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียน วิธีสอน การใช้อุปกรณ์ การสอนและการประเมินผลด้วย ถ้ามองในด้านของงานสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการ ได้แก่ งานควบคุมดูแลหลักสูตร การสอน อุปกรณ์ การสอน การจัดการเรียน คู่มือครูการจัดชั้นเรียน การจัดการครูเข้าสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การฝากอบรมครูการนิเทศการศึกษาการเผยแพร่ งานวิชาการการวัดผลการศึกษาศึกษาวิจัย การประเมินมาตรฐานสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงคุณภาพ และประสิทธิภาพสถานศึกษา (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2535, หน้า 59)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า งานวิชาการเป็นงานที่มีขอบข่ายครอบคลุมหลายด้าน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ ส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนทุกด้าน ซึ่งสามารถสรุปขอบเขตของงานวิชาการได้ดังนี้งานการจัดหลักสูตร งานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน งานการใช้วิธีการสอนและการใช้สื่อการเรียนการสอน งานการวัดผลการเรียนการสอนและการนิเทศการสอน

ปัจจัยสู่ความสำเร็จของหลักสูตรสถานศึกษา

ปัญญา แก้วกียูร และคณะ (2545) ได้ประมวลสาระการดำเนินการเพื่อให้หลักสูตรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาจำเป็นต้องมีปัจจัยที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาดังนี้ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำในการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ตามจุดหมายและโครงสร้างสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรรวมทั้งการพัฒนาเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ซึ่งผู้บริหารจะต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการจัดทำเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอนนิเทศติดตามและประเมินผลการศึกษาเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้นำการพัฒนางานต่างๆ ในสถานศึกษา

บุคลากร หมายถึง ครูบุคลากรในสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาผู้บริหารนอกสถานศึกษาผู้นำชุมชนกรรมการสถานศึกษาผู้ปกครองนักเรียนรวมทั้งเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องเป็นผู้ที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ และการพัฒนาไปสู่บุคคลแห่งการเรียนรู้งบประมาณ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารจัดการหลักสูตรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยมีการระดมทุนและทรัพยากรมาใช้จ่ายอย่างพอเพียง ทั้งการจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน ในรูปของเงินอุดหนุน และทุนการศึกษา สถานศึกษาจะต้องมีอำนาจและโอกาสในการตัดสินใจใช้จ่ายงบประมาณตามความต้องการของสถานศึกษาภายใต้การดูแลของคณะกรรมการสถานศึกษาและครูอาจารย์มากขึ้น

แหล่งการเรียนรู้และสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

สถานศึกษาจัดแหล่งการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนทุกรูปแบบ เช่น ห้องสมุดการจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ดีภายในโรงเรียน การจัดกิจกรรมเสริมความรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน การใช้แหล่งการเรียนรู้ ชุมชน เช่น พิพิธภัณฑ์สวนสัตว์ สวนสาธารณะศูนย์ การกีฬาและนันทนาการ เป็นต้น นอกจากนี้จะต้องมีการผลิต การจัดหาและการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาให้พอเพียง สามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

พัฒนาระบบบริหารจัดการ

การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เริ่มจากการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับ ผู้เรียนครูผู้บริหารผู้นำชุมชนกรรมการสถานศึกษาสื่อวัสดุอุปกรณ์อาคารสถานที่ เป็นต้น การพัฒนาศักยภาพครูถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้ระบบการเรียนการสอนการวัดและประเมินผลดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้จัดการให้ระบบการเรียนการสอนเป็นไปตามหลักสูตร ต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่จะนำไปพัฒนาแนวทางปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม

(2) การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารเพราะงานทุกชนิดของหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ย่อมขึ้นอยู่กับบุคคลทั้งสิ้น ในการพัฒนาประเทศก็เช่นเดียวกันกำลังคนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด (สมพงษ์ เกษมสิน, 2521) การบริหารงานบุคคล หมายถึง การใช้คนทำงานให้ได้ผลดีที่สุดในระยะเวลาที่สั้นที่สุด สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดในขณะเดียวกันคนที่เราใช้นั้นก็มีความสุขและพึงพอใจในการทำงาน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528) โดยบุคลากรในสถานศึกษาและพื้นที่การศึกษาต้องมีลักษณะสำคัญคือ ประการหนึ่งต้องเป็นคนดีและเป็นคนเก่ง โดยเฉพาะบุคลากรใน

สถานศึกษาจะต้องจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุดและบุคลากรของเขตพื้นที่การศึกษาจะต้องสนับสนุนงานของบุคลากรในสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญ มีอุดมการณ์ที่จะรับใช้สังคม มีประสบการณ์พิเศษในลักษณะที่เรียกว่า “มืออาชีพ” (ปัญญา แก้วกียูร และคณะ, 2545) นอกจากนี้ ด้านกระบวนการบริหารบุคคลมีองค์กรกลางบริหารงานบุคคลที่ต้องยึดหลักการกระจายอำนาจการบริหารงานบุคคลสู่คณะบุคคลทุกระดับขององค์กรกลางบริหารงานบุคคลระดับนโยบายในส่วนกลางระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษาตามลำดับ

ในการบริหารบุคคลในสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา ต้องให้ความสำคัญทุกกระบวนการขั้นตอน ตั้งแต่การพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาเพื่อการสรรหาการบริหารงานบุคคลและกระบวนการพัฒนาการส่งเสริมขวัญกำลังใจเพื่อให้มีผลต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่คาดหวัง ทุกขั้นตอนเป็นลักษณะการบริหารโดยองค์คณะบุคคลที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น และยึดตามระบบคุณธรรม 4 ประการได้แก่ หลักความสามารถ (Competence) หลักการเสมอภาค (Equality) หลักความมั่นคง (Security) และหลักความเป็นกลางทางการเมือง (Political Neutrality) (ปัญญา แก้วกียูร และคณะ, 2545)

1) แนวทางการบริหารงานบุคคล ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การบริหารบุคคลควรยึดหลักการสำคัญ 3 ประการคือ

- 1.1) การรักษาความเป็นมาตรฐานต้องมีระบบคุณธรรมเป็นหลักส่งเสริม
- 1.2) การสร้างประสิทธิภาพและความประหยัด
- 1.3) การมีส่วนร่วมของบุคลากรและประชาชน

บทบาทของผู้บริหารในการบริหารงานบุคคลเมื่อมีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการกระทรวงไปยังสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา บทบาทของผู้บริหารทั้งสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยจะเป็นการบริหารในรูปแบบคณะกรรมการความรับผิดชอบของผู้บริหารจะมีมากขึ้น ซึ่งนอกจากจะต้องบริหารจัดการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่คณะกรรมการกำหนดแล้วยังจะต้องบริหารหน่วยงานให้เป็นไปตามบทบาทหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดการบริหารงานบุคคลตามหลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษานั้น คณะกรรมการจะมีอำนาจการบริหารงานบุคคลโดยกำกับดูแลให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายและแนวทางที่องค์กรกลางบริหารงานบุคคลกำหนดทั้งนี้ขั้นตอนของการบริหารงานบุคคลในหลายเรื่องเช่น การสรรหาบุคลากรการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง หรือการให้ความดีความชอบ หรือการดำเนินการทางวินัยจะแล้วเสร็จในระดับสถานศึกษาหรือระดับเขตพื้นที่การศึกษาเป็นส่วนใหญ่

ดังนั้น คุณสมบัติของผู้บริหารจึงต้องสอดคล้องกับบทบาทและพันธกิจดังกล่าว เช่นเป็นนักบริหารมืออาชีพทันสมัยและมีการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับหลักการบริหาร การบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) อันได้แก่หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความ โปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า และหลักความรับผิดชอบต่อ

เทคนิคการบริหารระบบเงินเดือนค่าตอบแทนสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ เกื้อกูล (ปัญหา แก้วกีฬ และคณะ, 2545) การสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ครูบุคลากรทางการศึกษาและ คณะกรรมการมีความผูกพันต่อสถานศึกษาหรือเขตพื้นที่การศึกษา มีเทคนิคสำคัญในแต่ละด้าน ดังนี้

(1) ระบบเงินเดือนเป็นแรงจูงใจสำคัญที่จะทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีกำลังในการปฏิบัติงานมีหลักสำคัญ 6 ประการคือ 1) หลักความเพียงพอ 2) หลักความ ยุติธรรมทั้งความยุติธรรมภายในและความเป็นธรรมเฉพาะบุคคล 3) หลักความสมดุล 4) หลักความ มั่นคง 5) หลักการจูงใจ และ 6) หลักการควบคุม

(2) ค่าตอบแทนมีทั้งรูปแบบที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินถ้าเป็นตัวเงิน ได้แก่ ค่าตอบแทนการเป็นวิทยากร ค่าอาหาร ค่าทวงเวลา เป็นต้น ส่วนที่ไม่เป็นตัวเงิน ได้แก่ รางวัลเกียรติบัตรเพื่อตอบแทนที่ทำคุณความดี เป็นต้น

(3) สวัสดิการ มีการบริหารสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นที่เกื้อกูลให้ใน ลักษณะจูงใจ เช่น ค่าเช่าบ้าน ค่ารักษาพยาบาล การส่งเสริมให้ไปศึกษาดูงานลาศึกษาต่อ เป็นต้น

สรุปเทคนิคสำคัญเพื่อให้การบริหารระบบเงินเดือน ค่าตอบแทนสวัสดิการและ สิทธิประโยชน์เกื้อกูลเพื่อสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานที่มีผลงานดีเด่น ทำให้เกิดความผูกพัน และมีความเป็นเจ้าของในสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา คือใช้หลักเพื่อให้แรงจูงใจ ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการศึกษาบรรลุตามเป้าหมาย

ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาและเขตพื้นที่ การศึกษา

ปัญหา แก้วกีฬ และคณะ (2545) ได้ประมวลสาระการบริหารงานบุคคลของ สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาจะประสบความสำเร็จ มีปัจจัยที่ควรคำนึงถึงดังนี้

(1) การยึดหลักการสำคัญตามระบบคุณธรรม 4 ประการได้แก่ หลัก ความสามารถ หลักความเสมอภาค หลักความมั่นคง และหลักความเป็นกลางทางการเมือง

(2) การวางแผนกำลังคนโดยมีข้อมูลบุคคลที่ทันสมัยเพื่อให้สถานศึกษาและ เขตพื้นที่การศึกษาใช้ในการบริหารจัดการบุคคลให้บรรลุเป้าหมาย

(3) การพัฒนาบุคคลโดยกำหนดนโยบายเพื่อเน้นการสร้างคนเป็นการลงทุนระยะยาว มีการพัฒนาบุคคลอย่างทั่วถึง ตรงความต้องการเป็นรายบุคคล ติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อทำงานได้ทำงานดีทำงานเก่ง สอนงานได้มีการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งการดูงานการโยกย้ายงานเพื่อให้เกิดการพัฒนา

(4) การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพและให้ขวัญกำลังใจ

(5) การให้บุคลากรมีส่วนร่วมและปลูกฝังอุดมการณ์ความเป็นเจ้าของ

(3) การบริหารงบประมาณ

การจัดการด้านงบประมาณและการเงิน มีแนวทางสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจการบริหาร โดยให้เขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงบประมาณ (Budgeting Entity) และหน่วยบริหารการเงิน (Financial Entity) ให้สถานศึกษาเป็นหน่วยบริหารการเงินที่สามารถกำหนดความต้องการงบประมาณของตนเองโดยจัดทำงบประมาณผ่านเขตพื้นที่การศึกษาและมีอิสระในการจัดการทรัพย์สินและหารายได้เพิ่มได้มากขึ้น ทั้งนี้มุ่งเน้นให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการ ช่วยระดมทรัพยากรและการลงทุนจากแหล่งต่างๆ โดยมีระบบตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการใช้ทรัพยากรเพื่อความโปร่งใสและความรับผิดชอบอีกด้วย

ดังนั้น งานงบประมาณและการเงินจึงเป็นไปในลักษณะของการให้ความเป็นอิสระคล่องตัวและเป็นไปตามแนวทางการกระจายอำนาจการบริหารจัดการที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานควบคู่กับระบบการตรวจสอบ เพื่อความโปร่งใสและความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ภายใต้การบริหารจัดการทรัพยากรที่มุ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผล

รูปแบบและแนวทางการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาในการบริหารงบประมาณ สถานศึกษาจัดตั้งงบประมาณภายใต้เขตพื้นที่การศึกษาและขอรับงบประมาณโดยอนุมัติเงินประจำงวดจากสำนักงบประมาณ โดยตรง ทั้งนี้สถานศึกษาอาจได้รับมอบหมายให้เบิกจ่ายจากสำนักงานคลังจังหวัด โดยตรงก็ได้ (ปัญญา แก้วกิติยूर และคณะ, 2545)

1) รูปแบบของการจัดสรรเงินงบประมาณ มีประเด็นสำคัญดังนี้

1.1) ให้อิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการทรัพยากรแก่สถานศึกษา ภายใต้อิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการทรัพยากรแก่สถานศึกษา ภายใต้อิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการทรัพยากรแก่

1.2) จัดสรรผ่านด้านอุปสงค์หรือผู้เรียน โดยลดงบประมาณที่จัดสรรผ่านด้านอุปทานหรือสถานศึกษาตามลำดับ เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนซึ่งถือว่าสำคัญที่สุด สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาได้แก่

- จัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคล
- จัดสรรทุนการศึกษาในรูปของกองทุนกู้ยืมแก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย
- จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาขึ้นเป็นพิเศษสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษ
- จัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการและงบลงทุน
- จัดสรรกองทุนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำ
- จัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาการศึกษา

2) แนวทางการบริหารงบประมาณ

การบริหารงบประมาณจะปรับเปลี่ยนให้สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษามีความเป็นอิสระคล่องตัวพร้อมทั้งมีกระบวนการตัดสินใจโดยผู้บริหารสถานศึกษา ภายใต้ความรับผิดชอบเพื่อความโปร่งใสและตรวจสอบได้ทั้งนี้จะต้องให้สังคมทุกส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำให้รัฐไม่จำเป็นต้องจัดการศึกษาโดยตรงอาจให้บุคคลครอบครัว สถาบันองค์กรต่างๆ ในสังคมเข้ามามีส่วนในการจัดการศึกษาด้วยเหตุนี้ส่วนกลางจะทำหน้าที่ด้านกำกับดูแล ตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลด้านนโยบายแผน และมาตรฐาน รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากร โดยสถานศึกษาเป็นหน่วยปฏิบัติซึ่งเป็นหน่วยบริหารการเงินที่ทำหน้าที่เสนอเป้าหมายและความต้องการผ่านเขตพื้นที่การศึกษา

อนึ่งงบประมาณของสถานศึกษากับของเขตพื้นที่การศึกษาจะแยกออกจากกัน หากเขตพื้นที่การศึกษาจะนำงบประมาณของสถานศึกษามาใช้ต้องได้รับความยินยอมเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาก่อน นอกจากนี้ยังมีประเด็นสำคัญในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาเช่น

- 2.1) บริหารและตัดสินใจบนฐานของข้อมูลสารสนเทศด้านการเงินที่สัมพันธ์กับเป้าหมายหรือผลผลิต เป็นระบบมีความถูกต้องน่าเชื่อถือและได้มาตรฐาน
- 2.2) ใช้ระบบบัญชีตามเกณฑ์พึงรับ-พึงจ่าย ซึ่งเป็นการบันทึกการรับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายลักษณะเดียวกับระบบบัญชีธุรกิจ
- 2.3) จัดทำมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ประการดังกล่าวแล้วเพื่อให้เกิดกระบวนการครบวงจรของการบริหารจัดการที่ทันสมัย

3) บทบาทของผู้บริหารในการบริหารงบประมาณและการเงิน

ปัญญา แก้วกีฐร และคณะ (2545) ในด้านการบริหารงบประมาณผู้บริหารควรมีกระบวนการพิจารณางบประมาณงบประมาณที่มีประสิทธิภาพดังนี้

3.1) การจัดทำงบประมาณโดยสถานศึกษาหรือเขตพื้นที่การศึกษาเสนอเป้าหมายและความต้องการงบประมาณในชั้นตอนนี้ผู้บริหารจะต้องทำแผนงบประมาณระยะปานกลาง (3 ปี) ประกอบด้วย

3.1.1) การประมาณการเป้าหมายจำนวนนักเรียนล่วงหน้า 3 ปีพิจารณาจำนวนเด็กที่เกิดและจะเข้าเรียนในแต่ละปีจากทะเบียนสำมะโนครัวในเขตท้องที่บริการของโรงเรียน การประมาณการงบประมาณพิจารณาจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาและแผนดำเนินการของโรงเรียนตามกรอบนโยบายของรัฐและความต้องการของท้องถิ่น

3.12) การกำหนดวงเงินงบประมาณขั้นต่ำ (Based Line Budget) ที่ต้องการขอในแต่ละปี

3.2) การจัดสรรงบประมาณผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณ โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ 1) งบลงทุนและงบดำเนินการ 2) งบรายหัว

3.3) การบริหารและควบคุมงบประมาณผู้บริหารต้องรับผิดชอบงบประมาณอย่างโปร่งใสมีประสิทธิภาพและได้ผลตามเป้าหมายทั้งงบลงทุนงบดำเนินการและงบรายหัว

3.4) การติดตาม ตรวจสอบและรายงานผู้บริหารต้องมีความสามารถสูงในการติดตาม ตรวจสอบ และรายงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้สถานศึกษาหรือเขตพื้นที่การศึกษาได้รายงานผลดำเนินงาน (Performance Report) โดยการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเป้าหมายและแผนงานที่วางไว้และรายงานการเงิน (Financial Report) ซึ่งเป็นรายงานที่จัดทำจากข้อมูลตามระบบบัญชีของสถานศึกษา

(4) การบริหารทั่วไป

การบริหารทั่วไปของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาตาม มาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การบริหารทั่วไปจะเป็นกิจกรรมสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาและหน่วยงานให้เกิดความคล่องตัว สามารถดำเนินกิจการไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพสถานศึกษามักแบ่งการบริหารงานออกเป็น 6 งาน คืองานวิชาการงานกิจการนักเรียนงานบุคลากรงานธุรการการเงินและพัสดุงานอาคารสถานที่และความสัมพันธ์ของชุมชน (ปราณี เพ็ชรน่วม, 2548) โดยจำแนกภาระงานย่อยได้ดังนี้

(4.1) งานธุรการ ประกอบด้วยงานสารบรรณการดำเนินการทั่วไป ของสถานศึกษาตามระเบียบแบบแผนของทางราชการการควบคุมงานเอกสารและหลักฐานต่างๆ

(4.2) งานอาคารสถานที่ประกอบด้วยการจัดสำนักงาน ห้องธุรการ ห้องพักครู ห้องพยาบาล ห้องประชุม และห้องอื่นๆ การดูแลรักษาและปรับปรุงอาคารสถานที่อุปกรณ์ต่างๆ ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยรวมทั้งการปรับปรุงบริเวณให้มีภูมิทัศน์ที่ดูร่มรื่นสะอาดและปลอดภัย

(4.3) งานความสัมพันธ์กับชุมชน ประกอบด้วยการให้ความร่วมมือกับชุมชน เช่น ให้ความรู้ให้ยืมอุปกรณ์อาคารสถานที่ให้บุคลากรไปร่วมกิจกรรมในชุมชน รวมทั้งการรับความช่วยเหลือจากชุมชน เช่น ให้ชุมชนเข้าร่วมบริหารงาน โรงเรียน เชิญมาเป็นวิทยากรวิชาชีพ งานความสัมพันธ์กับชุมชนจะมีบทบาทสำคัญมากขึ้น ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ชุมชนมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยเป็นกรรมการสถานศึกษาและการระดมทุนและทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องตระหนักต่อความร่วมมือปฏิบัติงานกับชุมชนอย่างดี สำหรับการบริหารทั่วไปของสำนักงานฯ เขตพื้นที่ การศึกษาเป็นงานประสานส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาและหน่วยงานการศึกษาสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามนโยบายกฎเกณฑ์มาตรฐานและเป้าหมายที่กำหนดไว้ซึ่งอาจประกอบด้วยงานธุรการงานระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ งานประสานงาน งานประชาสัมพันธ์ งานส่งเสริมสนับสนุน งานประกันโอกาสในการศึกษา งานอำนวยความสะดวกและการติดตามตรวจสอบ งานนโยบายแผน และการจัดทำงบประมาณงานสนับสนุนการประชุม งานพัฒนาการบริหารงานพัฒนาโครงการ เป็นต้น ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารทั่วไปในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (ปัญญา แก้วกัญญา และคณะ, 2545) ได้ประมวลสาระปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารทั่วไปในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีดังนี้

(4.4) ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำสูง ปัจจัยแรกของความสำเร็จขององค์กรทั้งสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คือผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ มีความรู้ทักษะและความสามารถในเรื่องงานเป็นอย่างดีเป็นผู้มีวิสัยทัศน์รู้พันธกิจของหน่วยงานชัดเจน เป็นผู้มีความสามารถครองตน ครองคน และครองงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาคณะให้ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์และทันความเปลี่ยนแปลง สามารถติดต่อสื่อสารกับเพื่อนร่วมงานและผู้บริหารระดับสูงได้เข้าใจเพื่อนร่วมงานทุกระดับและสามารถนำเสนองานรวมทั้งการรายงานผลการปฏิบัติงานด้วยวาจาและเอกสารเป็นอย่างดี ในภาวะที่การบริหารทั่วไปอยู่ในระยะการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารจะต้องศึกษาทำความเข้าใจในภารกิจที่กำหนดให้เพื่อการบริหารทั่วไป สามารถส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงบประมาณได้เป็นอย่างดี การจัดบุคลากรปฏิบัติงานให้ตรงกับความสามารถและความถนัด การบริหารทั่วไปในสถานศึกษาจะต้องมีบุคลากรเจ้าหน้าที่เจ้าพนักงานธุรการมาดำเนินงานบริหารทั่วไป ไม่ใช่ให้ครูผู้สอนมาทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการ

ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดีกล่าวคือครูผู้สอนจะได้มีเวลาปฏิบัติการสอนได้เต็มเวลา และเจ้าพนักงานธุรการก็จะได้รับผิดชอบงานสารบรรณการจัดสำนักงานรวมถึงการให้บริการอื่นๆ การจัดบุคลากรให้รับผิดชอบงานบริหารทั่วไปเป็นเรื่องสำคัญ จะต้องจัดให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบงานนี้เป็นการเฉพาะจึงจะทำให้การปรับเปลี่ยนและพัฒนาทักษะการดำเนินงานในสำนักงานเป็นไปได้ด้วยดี และบุคลากรดังกล่าวควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องการจัดระบบสำนักงานที่ดี ปัจจุบันมีการพัฒนาระบบการจัดสำนักงานใหม่เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้สะดวกและรวดเร็วมากขึ้น โดยเฉพาะระบบงานสารบรรณส่วนใหญ่งานเอกสารจะใช้คอมพิวเตอร์แทนพิมพ์ดีด ซึ่งทำให้การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดแบบฟอร์มการพิมพ์มีความสะดวกรวดเร็ว บางสำนักงานได้มีการต่อเชื่อม โยงระบบคอมพิวเตอร์เข้าด้วยกัน (ระบบ LAN) รวมทั้งการจัดระบบอินเทอร์เน็ตและอินทราเน็ตในสำนักงานด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดังกล่าวเป็นส่วนสำคัญในการจัดระบบสำนักงาน ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งจะเป็นสำนักงานที่ตั้งขึ้นใหม่สามารถตั้งต้นและจัดระบบสำนักงานให้ถูกต้องและเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพได้เป็นอย่างดีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าประหยัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดทรัพยากรซึ่งรวมทั้งวัสดุอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ กระดาษ เป็นปัจจัยหลักในการบริหารที่มักถูกละเลย สถานศึกษาและหน่วยงานจึงควรสอดส่องดูแลและสร้างความตระหนักให้บุคลากรในหน่วยงานมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและใช้ทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า และประหยัด การประเมินตรวจสอบผลการดำเนินงานเป็นระยะอย่างต่อเนื่องการประเมินและตรวจสอบการดำเนินงานเป็นวิธีการที่ถือว่าเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จขององค์กร โดยเทียบเคียงกับเป้าหมายที่กำหนดสถานศึกษาจำเป็นต้องประเมินและตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการทางวิชาการว่าส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนมากน้อยเพียงใดแล้วปรับปรุงเป็นระยะๆ ให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงานไปสู่เป้าหมายที่กำหนดมากขึ้น

การนำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการบริหารทั่วไปการนำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการบริหารทั่วไปนั้น มุ่งเพื่อให้เกิดความคล่องตัว สะดวกและรวดเร็วดังจะเห็นได้ว่าปัจจุบันมีการปฏิรูปการบริหารภาครัฐก็มุ่งเน้นในการปรับบทบาท อำนาจหน้าที่และขนาดขององค์กรให้เล็กกะทัดรัดและคล่องตัวการแก้ไขและพัฒนาโดยนำผลการประเมินมาชี้จะนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรทั้งสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการปฏิบัติงานใด มิได้หมายถึง คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการเท่านั้น แต่ต้องหมายรวมถึงวัฒนธรรมขององค์กรและวัฒนธรรมในการทำงานของบุคคลในองค์กรนั้นๆ ด้วยจึงจะประสบความสำเร็จ

(4.5) การบริหารห้องเรียนหลักสูตรสองภาษา

แนวทางการดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษเพื่อเป็นแนวทางให้กับสถานศึกษา ซึ่งมีสาระสำคัญประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ระเบียบที่เกี่ยวข้องแนวทางการปฏิบัติและข้อควรตระหนักในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) หลักเกณฑ์ระเบียบที่เกี่ยวข้องตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 42 ว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพทางวิชาการ” และมาตรา 43 กำหนดว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีที่รัฐจะจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐย่อมได้รับความคุ้มครองในทำนองเดียวกัน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 (2) กำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและมาตรา 9 (5) (6) กำหนดให้ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา และการมีส่วนร่วมของบุคคลครอบครัวชุมชนองค์กรชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนานอกจากนี้มาตรา 10 กำหนดไว้ว่าการจัดการศึกษาของบุคคล ซึ่งความสามารถพิเศษต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้นมาตรา 22 กำหนดไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพส่วนมาตรา 23 (4) ให้เน้นทักษะด้านภาษาอีกประการหนึ่งได้มีคำสั่งจากกรมวิชาการที่วก 1065/25444 ลงวันที่ 9 ตุลาคม 2544 เรื่องให้ใช้นโยบายหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษมีสาระสำคัญคือ

1.1) นโยบายให้ถือว่าการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษเป็นทางเลือกหนึ่งของการจัดการศึกษาโดยให้จัดได้เป็นบางวิชาและต้องเอื้อประโยชน์กับการจัดการเรียนการสอนของระบบที่ใช้ภาษาไทยอีกทั้งคงไว้ซึ่งความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และขนบธรรมเนียมประเพณีไทยซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้จ่ายได้

1.2) หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานการห้องเรียนหลักสูตรสองภาษา

1.2.1) สถานศึกษาที่มีความพร้อมและประสงค์จะจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษต้องเสนอโครงการตามหัวข้อเรื่องและวิธีการในการเขียนโครงการตามที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดแล้วเสนอให้พิจารณาตามลำดับขั้นจนกว่าจะได้รับจากกระทรวงศึกษาธิการจึงจะเปิดทำการสอนได้

1.2.2) สถานศึกษาที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการแล้วต้องดำเนินการภายใน 2 ปีหากไม่ได้ดำเนินการภายในเวลาที่กำหนดให้ถือว่าโครงการนี้สิ้นสุดและกรณีที่ได้ดำเนินการแล้วหากประสงค์จะหยุดดำเนินการต้องแจ้งหน่วยงานต้นสังกัดและผู้ปกครองของนักเรียนทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 2 ปีโดยต้องคำนึงถึงการปรับตัวประโยชน์ของนักเรียนชั้นสุดท้ายที่รับเข้าเรียนด้วย

1.2.3) สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนทั้งกลุ่มที่สอนเป็นภาษาไทยและกลุ่มที่สอนเป็นภาษาอังกฤษต้องมีแผนการพัฒนาครูภาษาอังกฤษสำหรับกลุ่มที่จัดสอนเป็นภาษาไทยให้สามารถสอนภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้เหมือนเจ้าของภาษา

1.2.4) สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษต้องจัดให้มีคณะกรรมการทำหน้าที่ตรวจสอบและทบทวนการดำเนินงาน โดยเน้นคุณภาพของผู้เรียนทั้งคุณลักษณะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้วจัดทำรายงานประจำปีเสนอหน่วยงานต้นสังกัดและผู้เกี่ยวข้อง

1.2.5) สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษสามารถเปิดสอนได้ทั้งระดับก่อนประถมศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาดังนี้

1.2.5.1) ระดับก่อนปฐมวัยจัดการเรียนการสอนได้ไม่เกินร้อยละ 50 ของเวลาที่จัดกิจกรรม

1.2.5.2) ระดับประถมศึกษาจัดการเรียนการสอนได้เฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์และพลศึกษาโดยจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีความรู้เข้าใจในเนื้อหาของศาสตร์นั้นควบคู่ภาษาอังกฤษ

1.2.5.3) ระดับมัธยมศึกษาจัดการเรียนการสอนได้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ยกเว้นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและสังคมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความ เป็นไทยกฎหมายไทยประเพณีและวัฒนธรรมไทย

1.2.5.4) เวลาเรียนที่ใช้จัดการเรียนการสอนสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อซึ่ง English Program (EP) ใช้เวลาเรียน 15 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ขึ้นไป (ไม่น้อยกว่า 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้) ส่วน Mini English Program (MEP) ใช้เวลาเรียน 8-14 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ไม่น้อยกว่า 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้)

1.2.6) ครูผู้สอนระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษาที่เป็นชาวต่างประเทศต้องออกเสียงภาษาอังกฤษได้ถูกต้องตามสำเนียงของเจ้าของภาษาและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารเบื้องต้นได้หรือจัดให้ครูไทยที่ใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารได้ดีเข้าไปมีส่วนร่วมตลอดเวลา

1.2.7) การคัดเลือกและการจัดการเกี่ยวกับครูผู้สอนมีดังนี้

1.2.7.1) จบปริญญาตรีเป็นอย่างน้อยและต้องมีหลักฐานการศึกษาในสาขาวิชาที่สอนหรือเกี่ยวข้อง

1.2.7.2) ครูผู้สอนที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษทั้งการฟังการพูดการอ่านและการเขียนในการสื่อสารได้เหมือนเจ้าของภาษาและได้คะแนนสอบ TOFEL ไม่น้อยกว่า 550 หรือ IELTS ไม่น้อยกว่า 5.5

1.2.7.3) ครูผู้สอนทุกคนต้องมีความรู้ความเข้าใจเด็กและวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยมีหลักฐานการศึกษาด้านการสอนไม่น้อยกว่า 15 หน่วยการเรียนรู้

1.2.7.4) ครูผู้สอนชาวต่างประเทศต้องได้รับการอบรมด้านหลักสูตรของประเทศไทยภาษาและวัฒนธรรมไทยอย่างน้อย 15 ชั่วโมงและครูผู้สอนทุกคนต้องมีโอกาสได้รับการพัฒนาโดยได้รับการฝึกอบรมศึกษาดูงานในประเทศหรือต่างประเทศอย่างน้อย 3 ปีต่อครั้ง

1.2.7.5) สถานศึกษาต้องจัดให้ครูผู้สอนทุกวันทั้งที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้ศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนซึ่งกันและกันเพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด

1.2.7.6) จัดให้ครูผู้สอนทำสัญญาปฏิบัติงานให้ครบ 1 ปีการศึกษาเป็นอย่างน้อยและมีบทลงโทษที่เข้มงวดหากละเมิดสัญญา

1.3) การรับนักเรียน

1.3.1) การรับนักเรียนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศสถานศึกษาสามารถกำหนดเงื่อนไขความสามารถของผู้เรียนได้ตามความเห็นชอบของหน่วยงานต้นสังกัดและให้สถานศึกษาคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถผ่านเกณฑ์ได้เข้าเรียนโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มอย่างน้อย 3% ของจำนวนนักเรียนในโครงการ

1.3.2) การจัดจำนวนนักเรียนแต่ละห้องเรียนในแต่ละระดับชั้นนี้ระดับปฐมวัยไม่เกินห้องละ 25 คน และระดับประถมศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นปลายระดับวิชาชีพ (ปวช.ปวส.) ไม่เกินห้องละ 30 คน

1.4) การเก็บค่าเล่าเรียนและการตั้งกองทุนการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการเรียนค่าธรรมเนียมอื่นในสถานศึกษาเอกชนและค่าใช้จ่ายในส่วนที่เพิ่มจาก

การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยในสถานศึกษาของรัฐให้หน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดในอัตราที่เหมาะสมสถานศึกษาและกรรมการสถานศึกษาต้องจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนให้นักเรียนที่ไม่ได้อยู่ในโครงการและมีความสามารถผ่านเกณฑ์ให้เข้าเรียนในโครงการอย่างน้อย 3% ของจำนวนนักเรียนแต่ละปีเพื่อใช้ดอกผลจากกองทุนส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างนักเรียนในโครงการกับนักเรียนที่เรียนเป็นภาษาไทย

1.5) การจัดการทรัพยากรและกิจกรรมของสถานศึกษา

1.5.1) สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษต้องบริหารจัดการบุคลากรสื่อวัสดุอุปกรณ์ห้องปฏิบัติการและสถานที่ต่างๆให้ครูและนักเรียนทุกคนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันและอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะสถานศึกษาของรัฐซึ่งใช้งบประมาณของรัฐต้องดูแลให้เกิดความเป็นธรรมอย่างแท้จริง

1.5.2) สถานศึกษาที่จัดดำเนินการห้องเรียนหลักสูตรสองภาษาจะต้องจัดให้นักเรียนภาคปกติและนักเรียนในห้องเรียนหลักสูตรสองภาษาทำกิจกรรมร่วมกันเช่น กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกิจกรรมของโรงเรียน/ชุมชน โดยเฉพาะกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นไทย ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

จรรยา ภูณกันรินทร์ (2540) ทำการศึกษาเรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับเตรียมความพร้อมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ครูส่วนมากเห็นด้วยต่อนโยบายที่เปิดสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และคิดว่าการสอนภาษาอังกฤษจะค่อยๆ พัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น ปัจจัยสำคัญขึ้นอยู่กับศักยภาพของครูและความชัดเจนของนโยบาย ตลอดจนการสนับสนุนทางด้านงบประมาณอย่างต่อเนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการ ครูจำนวนครึ่งหนึ่งเห็นว่าการสอนที่ผ่านมาประสบความสำเร็จ ปัญหาคือ ขาดความพร้อมด้านทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและไม่มีความชำนาญในการสอน ครูมีภาระการสอนมาก สอนทุกวิชาไม่มีเวลาคิดสื่อและเตรียมการสอน ส่วนพฤติกรรมการสอนภาษาอังกฤษ ครูใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ พฤติกรรมส่วนใหญ่ได้แก่ การกล่าวชมเชย การสนับสนุน หรือกระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงออก การออกคำสั่งให้นักเรียนปฏิบัติ และแก้ไขข้อบกพร่อง นักเรียนได้รับความสนุกสนาน แต่ขาดความคิดริเริ่มในการใช้ภาษา

นัยนา ศิริมานะกุล (2543) ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหารงานวิชาการ หัวหน้าหมวดภาษาอังกฤษและครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 96 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาด้านการบริหารและบริการหลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านขาดงบประมาณในการจัดบุคลากรภายนอกมาสอน แก้ไขโดยประชาสัมพันธ์ขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครอง ปัญหาครูมีภาระรับผิดชอบทั้งงานสอนและงานพิเศษมาก แก้ไขโดยจัดให้ครูภาษาอังกฤษทำงานพิเศษบ้าง แต่ไม่ใช่เป็นหัวหน้างาน ปัญหาการกระจายคาบสอนแต่ละวันไม่ถูกใจผู้สอนและมีคาบสอนต่อเนื่องกันมากไม่มีเวลาพัก แก้ไขโดยผู้ที่มีหน้าที่จัดตารางสอนพยายามจัดตารางสอนของครูแต่ละคนให้เหมาะสมที่สุด ปัญหาโรงเรียนไม่ได้จัดทำวัสดุหลักสูตรไว้บริการแก่ครูผู้สอน แก้ไขโดยให้บุคลากรของหมวดวิชารับผิดชอบในการจัดทำเอง ปัญหาขนาดห้องเรียนไม่พอเหมาะกับจำนวนนักเรียน แก้ไขโดยใช้อาคารอเนกประสงค์ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ปัญหาไม่ได้รับงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด แก้ไขโดย ใช้งบประมาณแต่ละปีที่ได้พัฒนางานเป็นเรื่อยๆ ไปให้ได้ประโยชน์มากที่สุด

ปีทมา นาคะสนธิ์ (2540) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับอนุบาลสำหรับเด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติ ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะเฉพาะดังนี้ (1) อยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารและทฤษฎีการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม (2) เป็นหลักสูตรที่บูรณาการเนื้อหาภาษาไทยเข้ากับเนื้อหาวัฒนธรรม (3) เป็นหลักสูตรเสริม (4) เป็นหลักสูตรที่บูรณาการเข้ากับการสอนในหลักสูตรปกติของโรงเรียนนานาชาติ 2) ผลผลิตของการวิจัยได้แก่เอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร 3) หลังการทดลองเด็กทั้ง 3 กลุ่มคือเด็กที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สองเป็นภาษาอังกฤษมีเจตคติความรู้และทักษะด้านภาษาไทยและด้านวัฒนธรรมไทยสูงขึ้น พิชราภรณ์ รุ่งวิทยา (2541) ได้ศึกษาเรื่องความคาดหวังของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนผลการวิจัยพบว่าผู้ปกครองมีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนศิริศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดและมากเกือบทุกด้าน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Omark and Erickcon (1983) ได้กล่าวเปรียบเทียบผลการเรียนของนักเรียนที่เรียนสองภาษากับนักเรียนที่เรียนภาษาเดียวว่า ได้มีการศึกษาภาษาว่า มีการพัฒนาทางด้านความคิด ทางสมองอย่างต่อเนื่องสำหรับการเรียนหลักสูตรสองภาษานั้น เคยมีการนำนักเรียนที่เรียนหลักสูตรไป

เปรียบเทียบกับนักเรียนที่เรียนหลักสูตร 1 ภาษา ปรากฏว่าคะแนนของเด็กที่เรียนสองภาษาจะดีกว่านักเรียนที่เรียนภาษาเดียว นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงการเปรียบเทียบด้วยวิธีเดียวกัน โดย Boxioon Dondas Poad amd Lanbent ซึ่งทำการทดลองเด็กอายุ 10 ขวบ ที่เรียนสองภาษา 1 กลุ่ม และเด็กอายุ 10 ขวบที่เรียนภาษาเดียว 1 กลุ่ม ปรากฏว่าการพัฒนาของกลุ่มเด็กสองภาษาจะทำได้คะแนนมากกว่าพวกเขาสามารถทำได้หลากหลาย

Nolte (1996, pp. 286-288) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารวิชาการโดยสอบถามผู้บริหารการศึกษาทั่วไปไปประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่าพฤติกรรมที่ทำให้การบริหารวิชาการมีประสิทธิภาพสูงเนื่องจากการส่งเสริมให้ครูมีความสามารถเพิ่มขึ้นได้แก่ส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการสอนหลายวิธีให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดอบรมสาธิตการสอนอภิปรายปัญหาการสอนในที่ประชุมให้ครูในโรงเรียนสับเปลี่ยนกันเขียนชั้นเรียนและสังเกตการสอนจัดหาวิทยากรมาช่วยในการประชุมปฏิบัติการการประชุมเกี่ยวกับปัญหาการสอน

Rewis (1973, pp. 3165-3166) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษากิจกรรมการรับรู้ด้านกิจกรรมการนิเทศการศึกษาของครูในรัฐจอร์เจียพบว่าครูต้องการให้มีการนิเทศมากในปัจจุบันเมื่อเปรียบเทียบความต้องการนิเทศกับความต้องการปรับปรุงการเรียนการสอนความต้องการนิเทศกับความต้องการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติครูต้องการให้มีการนิเทศที่มุ่งส่งเสริมมนุษย์สัมพันธ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติครูต้องการให้มีการนิเทศที่มุ่งส่งเสริมมนุษย์สัมพันธ์การนิเทศในด้านแนะนำความก้าวหน้าในอาชีพครูน้อยกว่าด้านอื่นสิ่งที่ทำให้แตกต่างกันคือสถานภาพของครูขนาดโรงเรียนและประสบการณ์ในการสอนครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงต้องการนิเทศมากกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่ำ

McCathy (1976, p. 305) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐนิวเจอร์ซีย์จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนหัวหน้าหมวดวิชาและครูผลการวิจัยพบว่ากลุ่มครูมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยงานวิชาการเกี่ยวกับบทบาทในการปฏิบัติงานวิชาการเรื่องการสอนสังเกตการสอนการวัดผลประเมินผลการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารวิชาการและความรับผิดชอบของคณะกรรมการนอกนี้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความคิดเห็นตรงกันว่าผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทที่มีความรับผิดชอบและเอาใจใส่ในการบริหารวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

Agthe (1979, p. 3076) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้บทบาทและหน้าที่ของครูใหญ่และครูในงานวิชาการผลการวิจัยพบว่าครูใหญ่และครูยอมรับว่างานปรับปรุงการเรียนการสอนต้องทำเป็นคณะโดยครูทุกคนมีความรับผิดชอบร่วมกันครูใหญ่ทำหน้าที่บริหารงานอื่นๆ มากเกินไปควรให้ความสำคัญในการนิเทศให้มากขึ้นครูใหญ่และครูมีความคิดเห็นว่าโครงการสอน

ของอำเภอมีอิทธิพลต่อการใช้หลักสูตรในโรงเรียนนวัตกรรมและเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อการใช้หลักสูตรในโรงเรียนนวัตกรรมและเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูใหญ่จากการเป็นผู้สั่งการมาเป็นผู้ประสานงานและมีการทำงานเป็นหมู่คณะมากขึ้น

Mattox (1987, p. 6064) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องความต้องการในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนในรัฐอิลลินอยล์ประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่าความต้องการอยู่ในระดับสูงของผู้บริหารหรือผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการคือมีความต้องการที่จะมีความสามารถในการปฏิบัติด้านนิเทศการประเมินผลการปรับปรุงการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตร

Minudin (1987, p. 2403) ได้ทำการวิจัยบทบาททางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในรัฐซบามาเลเซียพบว่าส่วนใหญ่ผู้บริหารมีหน้าที่หลักในการประเมินผลโครงการของโรงเรียน สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานมีการศึกษาและประสบการณ์เพิ่มขึ้นกำหนดวัตถุประสงค์ของโรงเรียนอย่างชัดเจนควบคุมโครงการและกิจกรรมอื่นๆทั้งหมดโรงเรียนสอนในระดับชั้นรู้และเข้าใจกฎข้อบังคับในการเรียนวิชาต่างๆ

Spirito (1990, p. 3986) ทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูใหญ่ในฐานะผู้บริหารทางวิชาการของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในรัฐแคลิฟอร์เนียที่มีผลต่อความสำเร็จทางวิชาการของนักเรียนได้ผลที่น่าสนใจอย่างหนึ่งว่าการพัฒนาบุคลากรของครูใหญ่มีความสำคัญต่อความสำเร็จทางการวิชาการของนักเรียน

จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศสรุปได้ว่าการบริหารงานวิชาการเป็นปัจจัยที่สำคัญและงานหลักในการบริหารโรงเรียนมาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียนย่อมพิจารณาได้จากผลงานทางด้านวิชาการเพราะจุดมุ่งหมายของวิชาการอยู่ที่การเสริมสร้างนักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพอย่างแท้จริงโดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอนนั้นต้องมุ่งเน้นให้นักเรียนมีทักษะมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อให้เทียบเคียงกับการศึกษานานาชาติและอาจเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาทางการศึกษาเศรษฐกิจในอนาคตอีกด้วยซึ่งจากผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสามารถนำข้อสรุปและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดโครงการใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอนเสนอต่อต้นสังกัดเพื่อใช้ในการปรับปรุงดำเนินการงานด้านวิชาการในอนาคต